

FÂİK REŞÂD



ESLÂF



TERÂCİM-İ AHVÂL



TERÂCİM-İ AHVÂL-İ MEŞÂHİR

Hazırlayan

Ramazan Ekinci

FÂİK REŞÂD

- **ESLÂF • TERÂCİM-İ AHVÂL**
- **TERÂCİM-İ AHVÂL-İ MEŞÂHİR**

Hazırlayan: **Ramazan Ekinci**

FÂİK REŞÂD

ESLÂF**TERÂCİM-İ AHVÂL****TERÂCİM-İ AHVÂL-İ MEŞÂHİR**Hazırlayan
Ramazan Ekinci

© 2019, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 75

Edebiyat: 32

ISBN 978-605-4635-75-7

Sertifika No: 18188

Birinci Baskı:

İstanbul, 2019

Yazar:

Fâik Reşâd

Hazırlayan:

Ramazan Ekinci

Editör:

Furkan Öztürk

Yayın Yönetmeni:

İrfan Güngörür

Sayfa Düzeni:

DBY Ajans

Kapak Uygulama:

Emre Güngör

Baskı/Cilt:

Mikyas Basım Yayın Matbaacılık

(Sertifika No: 35532)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Fâik Reşâd ; Eslâf / Terâcim-i Ahvâl / Terâcim-i Ahvâl-i Meşâhîr

Hazırlayan: Ramazan Ekinci

İstanbul : DBY Yayınları, 2019.

472 s. ; 15,0 x 21,0 cm ___ (DBY Yayınları ; No. 75) ___ Dizin var

ISBN 978-605-4635-75-7

1- Edebiyat 2- Türk Edebiyatı 3- Hikâye 4- Şiir

İçindekiler

KISALTMALAR	10
ÖN SÖZ	11
GİRİŞ	15
1. BÖLÜM	
FÂİK REŞÂD	19
1. Hayatı.....	19
2. Edebî Şahsiyeti.....	24
3. Eserleri.....	25
A) Hâl Tercümesi ve Edebiyat Tarihiyle İlgili Çalışmaları.....	25
B) Kitâbete Dair Eserleri.....	26
C) Antolojiler.....	27
Ç) Kırâat Kitapları.....	28
D) Edebî Eserleri.....	29
E) Ders Kitapları.....	30
2. BÖLÜM	
ESLÂF - TERÂCİM-İ AHVÂL - TERÂCİM-İ AHVÂL-İ	
MEŞÂHİR	33
1. Eserlerin Adları.....	33
A) Eslâf.....	33
B) Terâcim-i Ahvâl.....	34
C) Terâcim-i Ahvâl-i Meşâhîr.....	35

2. Eserlerin Yazım Tarihleri.....	35
A) Eslâf	35
B) Terâcim-i Ahvâl	36
C) Terâcim-i Ahvâl-i Meşâhîr	37
3. Eserlerin Yazım Sebepleri.....	38
4. Eserlerin Kaynakları.....	39
6. Eserler Hakkında Genel Değerlendirmeler	50
SONUÇ	61
Metnin Teşkili ile İlgili Açıklamalar	67

ESLÂF / 73

Mukaddime Yollu Birkaç Söz	75
---	----

ESLÂF [BİRİNCİ CİLD] / 79

Veysî.....	81
İbn Kemâl	83
Hâce-zâde	87
Hızır Beğ	92
Ebu's-su'ûd	95
Nev'î.....	98
Kınalı-zâde 'Alî Efendi.....	101
Şeyhî.....	103
Nizâmî.....	106
İshâk.....	108
Ahmedî.....	110
Âzerî.....	112
Kâf-zâde Fâ'izî.....	114
'Alâ'ü'd-dîn 'Alî bin Sâlih	116
'Azmi-zâde Hâletî	118
Ferîdûn Beğ.....	121
Lâmi'î.....	122
Hâfiz-ı 'Acem	125
Gazâlî.....	128

Cinânî.....	130
Cevrî.....	132
Hayâlî Beğ	135
Mânî.....	138
'Îzârî	140
Hasan Çelebi.....	141
Gubârî.....	142
Mevlânâ Musannifek	144
Mollâ Husrev.....	148
Nergisî.....	152
Hubbî Kadın.....	155
Hâşimî.....	157
'Alî Kuşcu	160
Kâtib Çelebi.....	164
Tâlib	169
Haylî Beğ.....	172
Vâlihî.....	176
Nâdirî.....	178
'Abdü'l-ganî Efendi.....	180
Vahîd	182
Cünûnî Dede.....	184
'Alî Fenârî.....	186
Neşâtî.....	191
Râmî Paşa	194
Behiştî.....	198
Vecdî.....	200
Edhem Pertev Paşa	204
Sinân Paşa	208
Süleymân Sâlim Beğ	213
Râşid	216
Kara Çelebi-zâde 'Abdü'l-'aziz Efendi.....	221
Ahmed Paşa.....	223
Bâkî	229
Bezmî.....	240
Münîf	242

ESLÂF [İKİNCİ CİLD] / 247

Zâtî.....	249
Şeyhü'l-İslâm Yahyâ Efendi.....	251
Hâkânî.....	255
Diyârbekrlî Sa'îd Paşa.....	261
Şârih-i <i>Mesnevî</i> Sürûrî.....	265
Nahîfî.....	269
Sâbit.....	272
Sünbül-zâde Vehbî.....	275
Gelenbevî İsmâ'îl Efendi.....	280
Ayaklı Kütüb-hâne.....	291
Baş Hâce İshâk Efendi.....	294
Belîğ.....	300
Bursalı Belîğ.....	301
Vişne-zâde 'İzzetî.....	303
Hâce Neş'et.....	305
'Âşık Çelebi.....	308
Nazîm.....	311
Seyyid Vehbî.....	316
Celâl Beğ.....	319
Şânî-zâde.....	320
Nâ'îlî-i Kadîm.....	324
Hâmî-i Âmidî.....	336
İki Bayraklı-zâde.....	340
Râgıb Mehmed Paşa.....	343
Hüdâyî.....	354
Hüdâyî Mü'ezzin.....	355

TERÂCİM-İ AHVÂL / 357

Hattât-ı Meşhûr Vahdetî.....	361
Ahmed Neylî.....	364
Ahmed Vefîk Paşa.....	369
Şeyh Vahyî.....	370
Yüsrî.....	372

Kādî-'asker Mustafâ 'İzzet Efendi.....	373
Şeyhü'l-İslâm Bahâyî Efendi.....	377
Hakkî Beğ.....	381
Âhî.....	387
Sâcidî.....	390
Sâmî.....	391
Sa'îd Efendi.....	393
İshâk Efendi.....	394
Cezmî.....	396
Câmî.....	397
Hâfız.....	398
Âlî.....	399
Dâniş Beğ.....	401
'İsâ-zâde.....	404
Es'ad Muhlis Paşa.....	406
Mekkî-zâde Mustafâ 'Âsım Efendi.....	411
Fasîh Dede.....	412

TERÂCİM-İ AHVÂL-İ MEŞÂHİR / 415

Necâtî Beğ.....	421
İshâk Hâcesi.....	427
Hızr Ağa-zâde Sa'îd Beğ.....	431
Şeyh Salâhî-i 'Uşşâkî.....	435
Şeyhü'l-İslâm 'Abdu'llâh Vassâf Efendi.....	438
Fatîn Efendi.....	440

KAYNAKÇA	443
-----------------------	-----

DİZİN	453
--------------------	-----

Ön Söz

Son devir Osmanlı münavevverlerinden Fâik Reşâd 63 yıllık ömrüne onlarca eser sığdırmış velûd bir yazardır. Şair, yazar, gazeteci, hattat, müderris, edebiyat tarihçisi gibi birçok kimliği şahsında toplayan Fâik Reşâd, ilk gençlik yıllarından itibaren başladığı yazı faaliyetlerini ömrünün sonuna kadar devam ettirmiştir. Edebiyatın birçok şubesinde yazdığı kitapların yanı sıra yaşadığı devrin gazete ve mecmualarının yazdıkları ilgiyle takip edilen kalemlelerinden biri olmuştur.

İlk gençlik yıllarında klasik tarzda şiirler yazarak sanat hayatına adım atan Fâik Reşâd, Tanzimat aydınlarının yenilikçi fikirlerinin te'siri ve öğrendiği Fransızca sayesinde Batı edebiyatını yakından takip etmeye başlamış; böylece bir süre sonra klasik edebiyat aleyhtarlığına soyunmuştur. Sonraki yıllarda orta yaşın verdiği olgunluk ve sakinliğe ilaveten Muallim Nâcî'yle olan teşrîk-i mesâisi onu bu fikirlerinden vazgeçirerek yeniden klasik şiire ve klasik şairlerin hayat hikâyelerini araştırmaya yöneltmiştir.

“Eslâf” bu yönelişin bir neticesi olarak ortaya çıkmıştır. 1893-1896 yılları arasında *Hazîne-i Fünûn* dergisinde “Eslâf” serlevhası altında eski devirlerde yaşamış şair, yazar ve âlimlerin hâl tercümelerini ele aldığı yazı dizisi devrinde ilgiyle karşılanmış;

belli sayıya ulaşan biyografiler sırasıyla *Eslâf* I. Cilt, *Eslâf* II. Cilt, *Terâcim-i Ahvâl* ve *Terâcim-i Ahvâl-i Meşâhîr* adlarıyla kitap(çık) olarak da neşredilmiştir. Elinizdeki çalışmanın esasını da Fâik Reşâd'ın önce *Hazîne-i Fünûn*'da tefrika ettiği, ardından müstakil olarak yayımladığı bu eserler teşkil etmektedir.

Eslâf hakkındaki ilk yayın 1970'li yıllarda *Tercüman 1001 Temel Eser* arasında Şemsettin Kutlu tarafından yapılmıştır.¹ Kutlu, Fâik Reşâd'ın kitap olarak *Eslâf* neşirleri yerine *Hazîne-i Fünûn*'da tefrika edilen müstakil biyografi maddelerini esas aldığını belirterek çalışmasını hazırlamıştır. *Eslâf*'ın kitap olarak neşirlerinde 80 biyografi bulunmasına rağmen Kutlu, *Hazîne-i Fünûn*'da tefrika edilen serideki 71 şahsın biyografisini seçmiş, kişilerin ölüm tarihlerine göre biyografileri sıraladıktan sonra Fâik Reşâd'ın verdiği bilgileri günümüz Türkçesine aktarmıştır. Popüler bir neşir olan bu çalışmada bazı bilgiler atlanmış, bazıları kısaltılmış, bazı şahıs ve eser isimleri yanlış okunmuştur. *Terâcim-i Ahvâl* ve *Terâcim-i Ahvâl-i Meşâhîr*'in ise bugüne kadar hiçbir neşri yapılmamıştır. Üzerinde ilmî bir çalışmanın bulunmadığı bu eserler edebiyat tarihimiz açısından kıymetli bilgiler ihtiva etmesi sebebiyle dikkatimizi çekmiş ve ilmî neşrinin yapılmasına karar verilmiştir.

Çalışmamız muhtasar bir giriş ve iki bölümden meydana gelmektedir. İlk bölümde Fâik Reşâd'ın hayatı, edebî şahsiyeti ve eserleri ele alındı. Çalışmanın ikinci bölümü *Eslâf*, *Terâcim-i Ahvâl* ve *Terâcim-i Ahvâl-i Meşâhîr*'in incelemesine ayrıldı. Bu bölümde eserlerin adları, kaleme alınma sebepleri, yazım tarihleri, kaynakları ve genel husûsiyetleri ortaya konulmaya çalışıldı.

Kitabın son bölümünde ise *Eslâf*, *Terâcim-i Ahvâl* ve *Terâcim-i Ahvâl-i Meşâhîr*'in yeni harfli metinlerine yer verildi. Gerek *Hazîne-i Fünûn*'daki tefrika sırasında gerekse kitap(çık) hâlindeki neşirler

¹ Şemsettin Kutlu (hızl.), *Eski Bilginler, Düşünürler, Şairler - Faik Reşat, Eslâf, Tercüman 1001 Temel Eser* (tarihsiz).

esnasında meydana gelen yazım ve bilgi yanlışları dipnotlarda izah edilerek düzeltilmeye gayret edildi. Eserin sonuna kapsamlı bir özel isimler dizini ilave edilerek metinden kolaylıkla yararlanılması amaçlandı.

Dikkat ve gayretlerimize rağmen çalışmamızda noksanlar ve gözden kaçmış hatalarımız elbette olacaktır. Yapıcı eleştirilerin bizleri memnun edeceğini bildirerek okuyucuların hoşgörüsüne sığındığımızı ifade etmek isteriz.

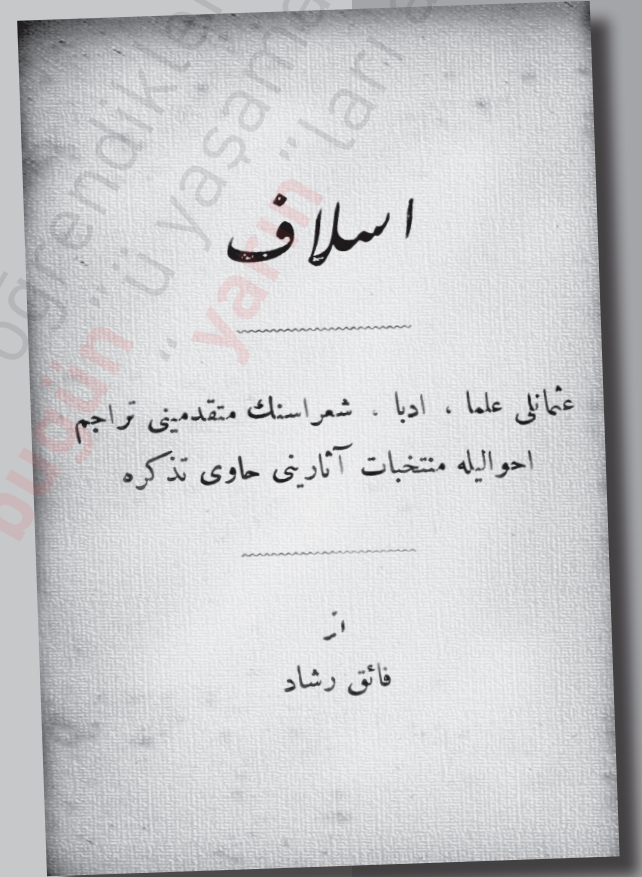
Elinizdeki kitabın yayına hazırlık safhasında birçok kişi yardımını bizlerden esirgemedi. Çalışmamızı baştan sona okuyup değerlendiren Dr. Öğr. Üyesi Erdem Can Öztürk ve Dr. Öğr. Üyesi İsmail Yıldırım'a, eserdeki Arapça ifadeleri tercüme eden Dr. Öğr. Üyesi Kenan Özçelik'e, Farsça kısımların çevirisini yapan Doç. Dr. Suat Donuk'a, Fâik Reşâd'ın şiirleri hakkında kıymetli bir eser kaleme almış olan ve yazarla alâkalı kaynakları bizimle cömertçe paylaşan Doç. Dr. İsmail Avcı'ya çok teşekkür ederim. Ayrıca çalışmanın editörlüğünü yapan Doç. Dr. Furkan Öztürk'e, kitabın basımını üstlenen DBY Yayınları yetkililerine ve yayın yönetmeni İrfan Güngörür'e müteşekkirim.

Bütün çalışmalarımnda olduğu gibi elinizdeki kitabın hazırlık aşamasında da desteğini benden esirgemeyen kıymetli eşim Zehra Ekinci ve kendisine yeterince vakit ayıramadığım sevgili kızım Zeynep Sena Ekinci'ye minnettar olduğumu beyan etmek isterim.

Ramazan EKİNCİ
Ekim 2019, Manisa

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

ESLÂF



ESLÂF

‘Osmânî ‘Ulemâ, Üdebâ, Şu‘arâsının Mütেকaddimîni Terâcim-i Ahvâliyle Müntahabât-ı Âsârını Hâvî Tezkire

Eser
Fâ’ik Reşâd

Mukaddime Yollu Birkaç Söz

Hazîne-i Fünûn te’sîs olunduğu zamân muhteviyâtından bir kısmın da “terâcim-i ahvâl”e dâ’ir olması karârlaşdırılmağla kudemâ-yı üdebâ ve şu‘arâ-yı ‘Osmâniyye’den ba‘zılarının terceme-i hâl ü müntahabât-ı âsârını hâvî evvelce yazdığım bir iki parça mü-sevvedeyi “Eslâf” ‘unvânı altında pey-der-pey derce başladım.

Ma’lûm olduğı üzere bizde her neden ise ‘Arablarla garblılar derecesinde terâcim-i ahvâle ehemmiyyet verilmemiş olduğundan¹ yazdığım şeyler -me’hazlarım gibi- pür-kusûr olmakla berâber mütâla‘asına tenezzül buyuranlar tarafından fevka’l-me’mûl eser-i hüsn-i kabûl gösterilmiş ve bu da lüzûmu kadar tevsî’iyle berâber yalnız *Hazîne-i Fünûn* sahîfelerinde bırakılmayarak kitâb şeklinde tab‘ u neşri için mûcib-i şevk u cesâret olmuşdur.

Eslâf ımız ‘Arab ve ‘Acem’de ve bi’l-hâssa Türk’de zamânımıza gelinceye kadar zuhûr eden ‘ulemâ, hükemâ, üdebâ, [5] şu‘arâdan birçoğunun terâcim-i ahvâliyle ‘Osmânî üdebâ vü şu‘arâsının âsâr-ı manzûme vü mensûrelerinden müntahab parçaları hâvî olmak

¹ Mü’ellefât-ı ‘Arabiyye tetebbu‘ edilse meselâ bir hakîm için yüzlerce sahîfelerden ‘ibâret yüzlerce cildler görülür ki ashâb-ı tetebbu‘ her birinden -gûyâ o hakîm ile birlikde yaşamış gibi- ma’lûmât u tafsîlâtına dest-res olur. [y.n.]

üzere vücûda getirilmek mukarrer ve fakat nümûneler görüldüğü derecede bırakılmayarak bi't-tevsî "Müntahabât" nâmıyla başkaca neşr edilmek mutasavverdir.

'Ulemâ vü üdebâyı sunûf-ı sâ'ire meşâhîrine takdîmen yazışmada iki sebep var: Biri edebiyâta ve erbâbına olan şiddet-i temâyülüm, biri de zamânımızda şî'r ile iştigâl eden erbâb-ı şebâba "şî'r" demek kelâmı efâ'îl ü tefâ'ile uydurmak, şâ'irlik de bunda meleke sâhibi olmak demek olmadığını ve gerçekden şâ'ir olmak -eslâfımız gibi- 'âlim, mütefennin, hakîm olmağa mütevakkıf bulunduğunu anlatmak maksadıdır.

Evet, eslâfdan her kimin terceme-i hâline, âsârına munsifâne ve me'âl-şinâsâne bakılacak olsa fazl u 'irfânı teslîm olunmamak kâbil olamaz.

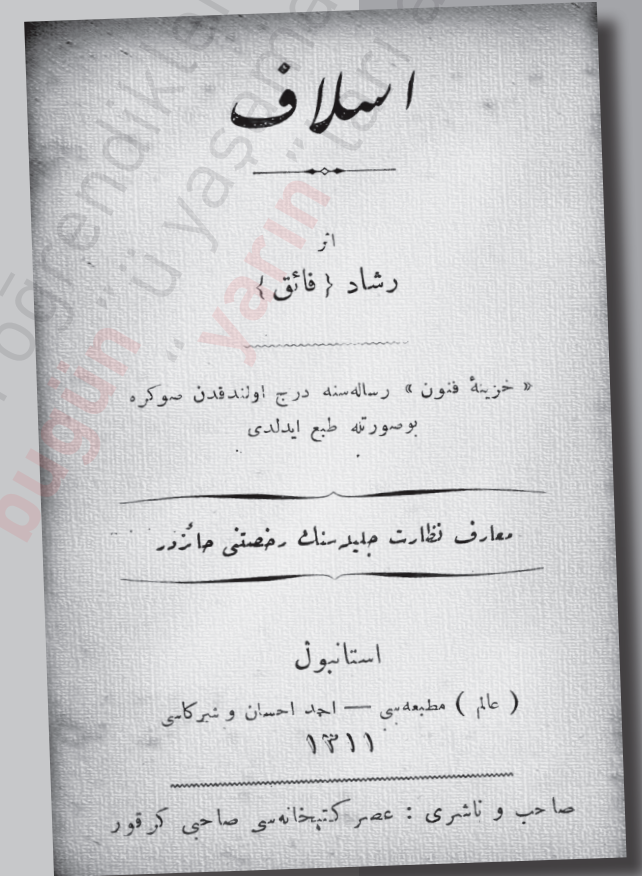
Ta'rif-i meziyyetine yâd-ı nâmı kâfi olan Fuzûlî merhûm, şâ'irin 'âlim olması lüzûmunu dîbâce-i dîvânında -kendine mahsûs bir edâ-yı dil-firîb ile- ne güzel yazmıştır:

"Meşşâta-i himmetim revâ görmedi ki muhaddere-i hüsn-i nazmım pîrâye-i ma'ârifden hâlî minassa-i dehrde cilve kıla ve sarrâf-ı [6] isti'dâd-ı 'ulûv-i rif'atim rızâ vermedi ki rişte-i silk-i şî'rim cevâhir-i 'ilmden 'ârî gerden-bend-i 'âlem ola. Zirâ ki 'ilmsiz şî'r esâsı yok dîvâr olur ve esâssız dîvâr gâyetde bî-i'tibâr olur. Pâye-i şî'rimi hilye-i 'ilmden mu'arrâ görmeği ihânet bilip ve 'ilmsiz şî'rden kâlib-ı bî-rûh gibi teneffür kılıp bir müddet nakd-i hayâtım sarf-ı iktisâb-ı fûnûn-ı 'aklî vü naklî ve hâsıl-ı 'öm-rüm bezl-i iktinâ-yı fevâ'id-i hikemî vü hendesî kılmağın mürûr ile le'âlî-i esnâf-ı hünerden şâhid-i nazma pîrâyeler kıldım ve tederrüc ile tetebbu'-ı ehâdîs ü tefâsîr edip şî're mezemmet isnâdi nakz-ı himmet olduğunun hakîkatin bildim."

Eslâf da her kimin terceme-i hâli yazılmak istenilmiş ve ona dâ'ir ma'lûmât-ı lâzıme istihsâl edilmiş ise yazılıp birer makâle-i müstakille sûretinde gazeteye derc edildiği cihetle bi't-tab' esâmî

ESLÂF

[Birinci Cild]



ESLÂF

Eser
Reşâd {Fâ'ik}

“Hazîne-i Fünûn” risâlesine derc olunduktan sonra
bu sûretle tab' edildi.

-Ma'ârif nezâret-i celîlesinin ruhsatını hâvîdir.-

İstanbul
‘Âlem Matba’ası – Ahmed İhsân ve Şürekâsı
1311

Sâhib ü Nâşiri: ‘Asr Kütüb-hânesi Sâhibi Kirkor

-1-¹

Veysi

‘Asrlarca müddet ‘Osmânî ashâb-ı fenn-i inşâsının makâm-ı ma’nevî-i riyâsetini hâ’iz olmak gibi bir şeref-i cihân-bahâyı muhâfaza etmiş olan bu dâhî-i ‘azîm Mehemed Efendi nâmında Alaşehirli bir kâdînin oğlu ve şâ’ir Makâlî’nin hemşîre-zâdesidir. Hicretin 969 senesinde mehd-ârâ-yı vücûd olmuştur.

Mukaddimât-ı ‘ulûmu tahsîl etdikden sonra sudûrdan Sâlih Mollâ Efendi’ye bi’l-intisâb mülâzemetle kâm-yâb olarak 996’da Anadolu kâdî-‘askeri Mollâ Ahmed Efendi’nin isâ’et mukâbilinde ihsân nev’inden olan himmeti sâyesinde Mısır’da ba’z-ı kazâlar niyâbetine, ba’dehu sırasıyla Akhisâr, Tire, Alaşehir, Tırhala kâdîlikleriyle Aydın, Saruhân emvâl müfettişliğine biraz sonra zamîme-i teftîş ile Siroz kazâsına, o târîhde Vezîr-i A’zam ‘Alî Paşa’nın Macar üzerine serdârlığı vukû’unda ordu-yı hümayûn [3] kâdîliğine, vezîr-i müşârun ileyhin şehâdetinden sonra ma’zûlen İstanbul’a ‘avdet ederek 1013 târîhinde Üsküb kazâsına, 1019’da İnebahtı ve Ağrıboz teftîş ve tahsîl-i emvâl me’mûriyetlerine, müte’âkıben yine Üsküb niyâbetine ta’yîn olunarak 32 senesine kadar altı def’a -fakat

¹ Bu biyografi ilk olarak *Hazîne-i Fünûn* dergisinin 1 Muharrem 1311 tarihli 1. sayısında, 6-7. sayfalarda 1 numara başlığı altında yayımlanmıştır. [h.n.]

ba'de inkızâ-yı müddet ibkâ sûretiyle- orada bulunmuş ve bir aralık İstanbul'a gelerek Gümülcine'ye ta'yîn olunmuş ise de mahall-i me'mûriyyetine gitmeden yedinci def'a olmak üzere yine Üsküb'e kâdî olmuştur. 1036'da munfasıl olduysa da artık Üsküb Veysî'nin vatan-ı müttehazı hükmüne girdiğinden infisâlinden sonra dahi oradan ayrılmamış ve 37 Zi'l-hicce'sinin on dördüncü günü altmış sekiz yaşında olduğu hâlde irtihâl eylemiştir ki Nev'î-zâde Atâyî "gazel"² lafzını târîh düşürmüştür.

Veysî'nin âsârından sâhib-i *Kâmûs* Firûzâbâdî'nin Cevherî'ye îrâd ettiği i'tirâzata cevâbı ve dekâ'ik-ı lugât-ı 'Arabîyye'yi mutazammın bir kitâbı ve *Dürretü't-tâc fi-Sûreti Sâhibi'l-mi'râc* ismiyle mevsûm olarak *Sîyer-i Veysî* diye zebân-zed-i enâm olan te'lîf-i bihîni ki Mekkiyye ve Medeniyye'si iki cild olmak üzere bi'ta'yîn melhame-i Bedr'i tahkîk etmiş ise de seriyye-i 'Umeyr'i yazarken 'ömrü tamâm olmağın [4] ikmâle muvaffak olamamıştır. *Düstûrû'l-'amel* nâmıyla mu'anven olup şürû't-ı hams-i İslâmiyye'nin mübâhât u münâzarâtını musavver ve elsine-i enâmda *Şehâdet-nâme-i Veysî* şöharetiyle dâ'ir bir risâlesi ve fütûh-ı Mısır'ı hâkî gayr-ı matbû' bir eser-i bedî'i ve *Hâb-nâme* 'unvânlı bir risâlesi ve müretteb ü mükemmel bir *Dîvân-ı eş'ârıyla Münşe'ât*'ı vardır. 'Atâyî *Zeyl-i Şakâ'ik*'da Veysî'nin vasf-ı şânında şöyle yazıyor:

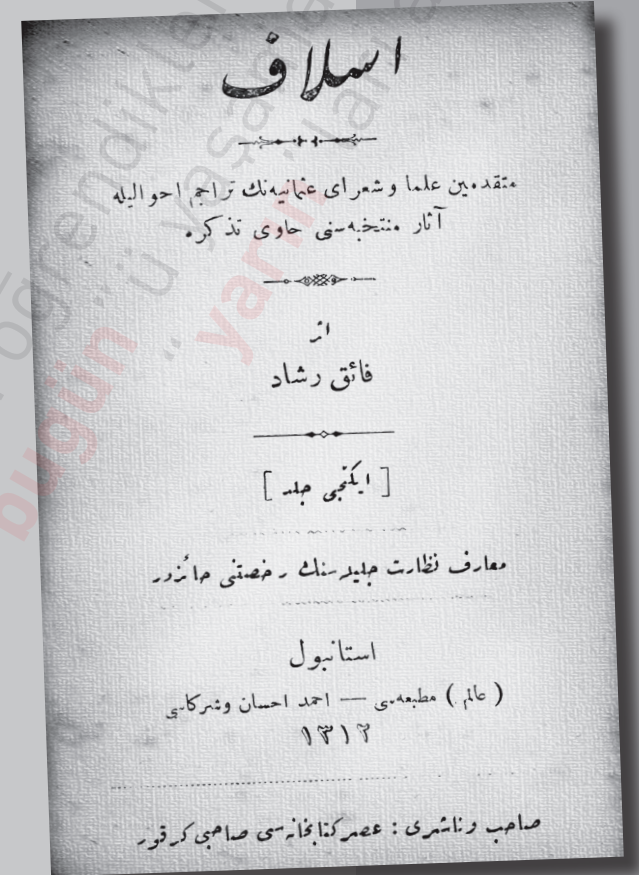
"Sühan-sâzlıkda 'alem, müdde'â-perdâzlıkda müsellemler, tasarrufât-ı envâ'-ı kelâmda yegâne-i 'âlem, her karîne-i bî-karîni ibrîz-i hâlisden dökülmüş gibi yek-laht u muhkem ve cevâhir-i bedî'a ve terkîbât-ı reşîka ile murassa' u mu'allemdir. Ba'z-ı zurafâ merâtib-i haysiyyâtını bu gûne edâ ederlerdi ki 'ilminden şî'ri ulâ, şî'rinden inşâsı a'lâ, inşâsından musâhabeti râcih ola."

Veysî'nin -manzûmelerinden kat'-ı nazar- yukarıda ta'dâd olunan eserlerinden burada birkaç misâl îrâd edilebilirdi. Ancak hemân cümlesi matbû' olduğundan başka gerek müşârun ileyhin

² غزل

ESLÂF

[İkinci Cild]



ESLÂF

Mütekaddimîn-i ‘ulemâ ve şu‘arâ-yı ‘Osmâniyye’nin
Terâcim-i Ahvâliyle Âsâr-ı Müntahabesini Hâvî Tezkire

Eser
Fâ’ik Reşâd

(İkinci Cild)

İstanbul
‘Âlem Matbâ‘ası- Ahmed İhsân ve Şürekâsı
1312

Sâhib ü Nâşiri: ‘Asr Kitâb-hânesi Sâhibi Kirkor

-56-¹

Zâtî

Balıkesirli’dir. İsmi ‘İvaz’dır ki târîh-i tevellüdü olan 876 senesini gösterir. Evvâ’il-i hâlinde müze-dûz idi. Hem bu san’atla iştigâl eder hem de şîr söylerdi. Dikicilik ile şâ’irliğin ictimâ’ı biraz garîb görünürdü.

Bâkî’nin serrâclığı terk etmesi kabîlinden olarak bu da sonradan dikiciliği terk ile Sultân Bâyezîd-i Sâni devrinde İstanbul’a gelmiştir. Sultân Selîm-i Evvel ve Süleymân-ı Kânûnî zamânlarına da yetişmiştir. Bu üç pâdişâh-ı zî-şânı bir takım kasâ’id ile medh ederek ihsânlarına nâ’îl olmuştur. Hattâ huzûr-ı Selîmî’ye takdîm eylediği kasîdede vâki’:

Serverâ bir bende-i bî-kayddır kapında ‘adl
Tutamazdı onu zencîre çekip Nûşîrevân

[4] beytinin taraf-ı eşref-i şâhânedan bi’l-hâssa takdîr buyrulduğunu sırası geldikçe nakl ile iftihâr ederdi.

¹ Bu biyografi ilk olarak *Hazîne-i Fünûn* dergisinin 28 Safer 1312 tarihli 8. sayısında 63-64. sayfalarında sehven 54 numara başlığı altında yayımlanmıştır. [h.n.]

İstanbul'a gelince tarîk-ı kazâya sülûk etmek istemiş ise de mübtelâ olduğu samem cihetiyle bu yolda muvaffak olamayacağını anlayıp başka bir işle iştigâle lüzûm görmüştür.

Bâyezîd Câmî-i Şerîfi havlîsinde bir dükkânçe açdı ki orada ârzû edenlere ders okutur idi.

Vefâtı 954 senesine müsâdifdir.

Kendinden mervî olduğu üzere 1600'den ziyâde gazel, 400'den ziyâde kasîde söylemiştir. Meşhûr *Şem'ü Pervâne* manzûmesi 4000 beyti hâvîdir. *Ahmed ü Mahmûd* nâmında diğerk bir manzûmesi daha vardır ki 2000 beytden müteşekkildir.

Zâfî'de gerek lafzen gerek ma'nen kaba 'addolunacak bir hayfî ta'bîrâta tesâdüf olunursa da kendisinin dekâ'ik-î şî'riyyeye vâkıf bir merd-i kavî-tabî'at olduğunu isbât edecek birçok ebyât da bulunur.

Her hâlde esâtize-i edebden ma'dûd bir zâtdır. Kendisinden yarım 'asr kadar sonra gelmiş olan Bâkî gibi sinn-i kemâlde [5] olsun zarûretten vâreste bulunabilmiş olsaydı bize daha kıymetdâr eserler bırakabilirdi.

Ba'z-ı eş'ârı

Hızırveş âb-ı hayât-ı lebine âh beni
Niçün erdirmedin ey cân seven ölsün mü seni



Kâmetin ey bûstân-ı lâ-mekân pîrâyesi
Nûrdan bir servdir düşmez zemîne sâyesi



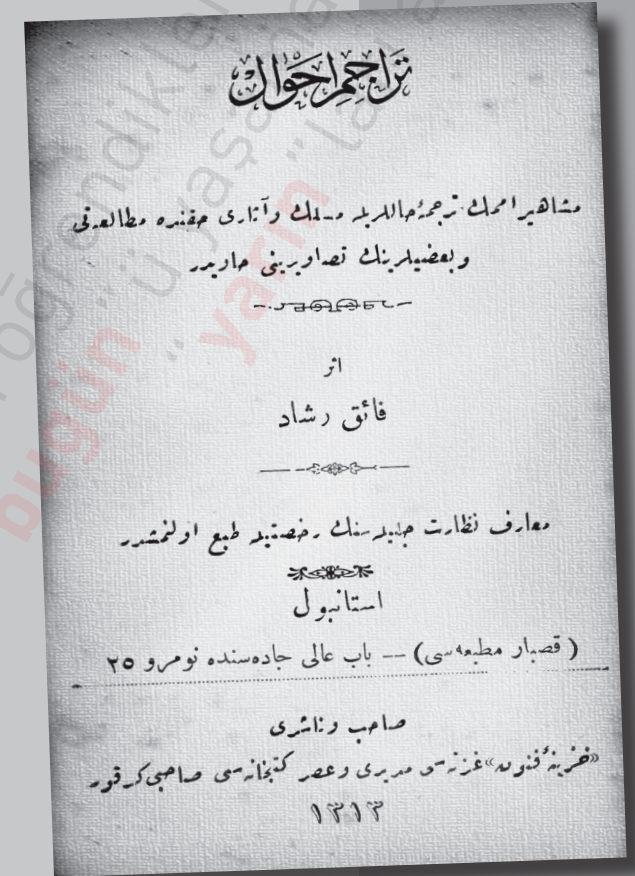
Cânım al yâ Rab benim mihr-i ruh-ı cânân ile
'Âkıbet gönder bu dünyâdan beni îmân ile



Germ olup çâk-i girîbân etdi sadrı urdu berk
Mustafâ'nın girdi gûyâ mâh-ı tâbân koynuna



TERÂCİM-İ AHVÂL



TERÂCİM-İ AHVÂL

Meşâhîr-i ümemin terceme-i hâlleriyle meslek ve âsârı hakkında mütâla'âtı ve ba'zılarının tesâvîrini hâvîdir

Eser

Fâ'ik Reşâd

Ma'ârif Nezâret-i Celîlesinin Ruhsatıyla Tab' olunmuştur

İstanbul

Kasbar Matba'ası Bâb-ı 'Âlî Câddesinde Numero 25

Sâhib ü Nâşiri

Hazîne-i Fünûn Gazetesi Müdîri ve 'Asr Kitâb-hânesi Sâhibi

Kirkor

1313

İfâde

Bu eser, *Eslâf* 'unvânıyla bundan evvel neşr olunan kitâb kabîlinden ya'nî terâcim-i ahvâlden 'ibâretdir. Şu kadar ki *Eslâf* yalnız 'Osmânlı 'ulemâ, fuzalâ, üdebâ ve bi'l-hâssa şu'arâ-yı mütekaddimînin terâcim-i ahvâline münhasır idi. Bu ise müte'ahhirîn ile sunûf u ümem-i sâ'ire meşâhîrinin terceme-i hâlini dahi hâvî olacaktır. Binâ'en 'aleyh *Eslâf* 'unvânı ma'nâsının mahdûdiyyetine mebnî sâdece terâcim-i ahvâle tahvîl ile berâber ona karışdırılmaksızın başkaca bir kitâb sûretinde ve musavver olarak çıkarılmak münâsib görüldü.

Hattât-ı Meşhûr Vahdetî¹

İsmi Mehmed Şevket, mahlası Vahdetî'dir. 1249 sene-i hicriyyesinde İstanbul'da tevellüd eylemiştir. Pederi hâcegân-ı dîvân-ı hümayûndan el-Hâc Nûrî Efendi'dir ki Tekfûrdağ'ında mutasarrıf iken vefât etmiştir.

Vahdetî pederinden on üç yaşında yetim kalmış olduğundan tahsîl-i 'ulûm u fûnûna meyl göstererek bir taraftan derse devâm, diğer taraftan dahi ta'lim-i hatta ikdâm eyler idi. 1262'de Sâlih Ferdî Efendi'den çalışıp icâzet almış ve mu'ahharan Kâdî-asker Mustafâ İzzet Efendi merhûmdan ta'lim görmüştür. Henüz on dört yaşında iken dîvân-ı hümayûn, ba'dehu mühimme kalemlerine çerâğ buyrulmuş ve bu esnâda Şeyhü'l-İslâm Ebu's-su'ûd Efendi ahfâdından 'Îsâ-zâde Sa'dü'd-dîn Efendi'ye dâmâd olmuştur.

1277 târihinde Ayasofya Câmi'-i Şerîfi ders-i 'âm hâcelerinden 'Osmân Recâî Efendi nâmında bir zâtdan câmi'-i [5] şerîf-i mezkûrda 'ulûm-ı 'akliyye vü nakliyyeden tekmîl-i nesh ederek icâzet almıştır.

Vahdetî merhûm hutû-ı İslâmiyye'nin on sekiz nev'inden her birinin yegâne üstâdî 'addolunmağa şâyeste yed-i tûlâ sâhibi idi. Sanâyi'-i nefisenin ekserinde dahi üstâd olup ez-cümle ressâmlık ve hakkâklıkde sâhib-i rüsûh idi. Hattâ Sultân 'Abdü'l-'azîz Hân cânibinden gönderilen gâyet büyük bir zümrüd üzerine etrâfına ²“المستند بتوفيقات ربانيه ملك الدولة العثمانية” ibâresini hilâl resminde ve orta yerine de tuğrâ-yı hümayûn hakk u nakş eylemiştir ki İstanbul'da o mühr-i hümayûna gelinceye kadar zümrüd üzerine hakkolunmamıştır.

¹ (Fotoğraf) Merhûm-ı müşârün ileyhin mahdûmu Rızâ Safvet Beğefendi tarafından ihdâ buyrulmuştur. [y.n.]

Bu biyografi ilk olarak *Hazîne-i Fünûn* dergisinin 18 Muharrem 1313 tarihli 3. sayısının 19-20. sayfalarında yayımlanmıştır. [h.n.]

² “Rabbânî başarılarla dayanan, Osmanlı Devleti'nin yöneticisi.”

Dîvânîde dahi Nâsîh Efendi merhûmdan mücâzdr. Celîde Râkım tavrını iltizâm ve istîf denilen insicâm-ı hutûtda infirâd etmişdir. Reyhânî hattını dahi tarz-ı nevîn üzere gâyet latîf yazdı. Merhûm kadar sür'at-i kaleme mâlik hattât görülmemiştir.

Mühimme kaleminde iken menşûr-nüvîsliği kendine inhisâr eylemiş idi. Şevket Paşa merhûm -ki ecille-i hattâtîn-i 'asrdan idi-vezâret menşûrunu o vakte kadar yazılan menşûrların hiçbirine mûmâsil 'addolunmayacak bir tarz-ı [6] bihterinde ve her satrını bir başka reng altın ile yazması, celî-i dîvânîdeki iktidârını gösterdiğinden merhûm-ı müşârun ileyh bir elinde menşûr, diğêr elinde Vahdetî olduğu hâlde sadr-ı vakt Reşîd Paşa'nın huzûruna giderek eserle mü'essiri birlikde takdîm ve hakkında iltifât-ı müşevvikânesini recâ eylemiş idi. Ehliyyet-perverlikde 'asrının ferîdi olan sadr-ı müşârun ileyh Vahdetî'yi teşrîfât-ı dîvân-ı hümâyûn-nişân kalemine me'mûr eylediği o zamâna göre ki emsâli nâ-mesbûk olmak üzere rûtbe-i sâniye ile taltîf etmişdir.

Vahdetî merhûmun ekser-i cevâmî'de elvâh-ı müzehhebesi vardır. Ez-cümle Nûr-ı 'Osmâniye Câmî'i ile Bâb-ı 'Âlî hazîresindeki Na'lı Mescid'de Bilâl-i Habeşî levhaları ve Bursa Câmî-i Kebîrî'nde bir 'aded büyük levha, Merkez Efendi hazretlerinin türbe-i şerîfesinde kubbe üzerindeki hat, Ayasofya Câmî-i'nde mahfil-i hümâyûn tahtında ﴿إِنَّا جَعَلْنَاكَ﴾³ âyet-i kerîmesini hâvî levha ile yine câmî-i mezkûrda sâ'atlerin üzerinde "عجلوا بالصلاة"⁴ ve "عجلوا بالتوبة"⁵ kelimât-ı şerîfelerini hâvî iki 'aded levhası vardır ki bu levhaları 1269 târîhinde tahrîr ü ta'lik etmişdir.

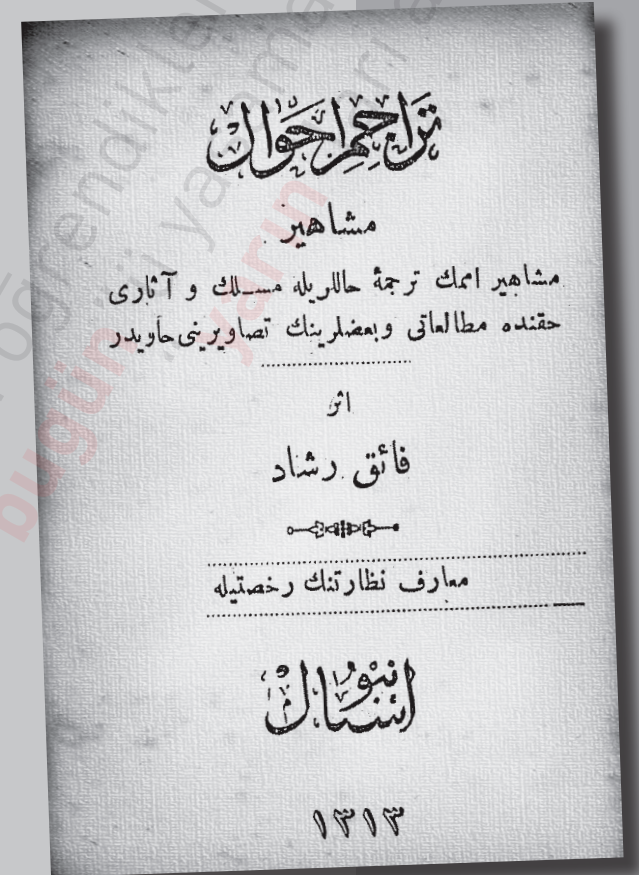
³ *Kur'ân-ı Kerîm, Sad Sûresi* 38/26, âyetin geçtiği kısmın meali şöyledir: "Ey Davud! Biz seni yeryüzünde halife yaptık."

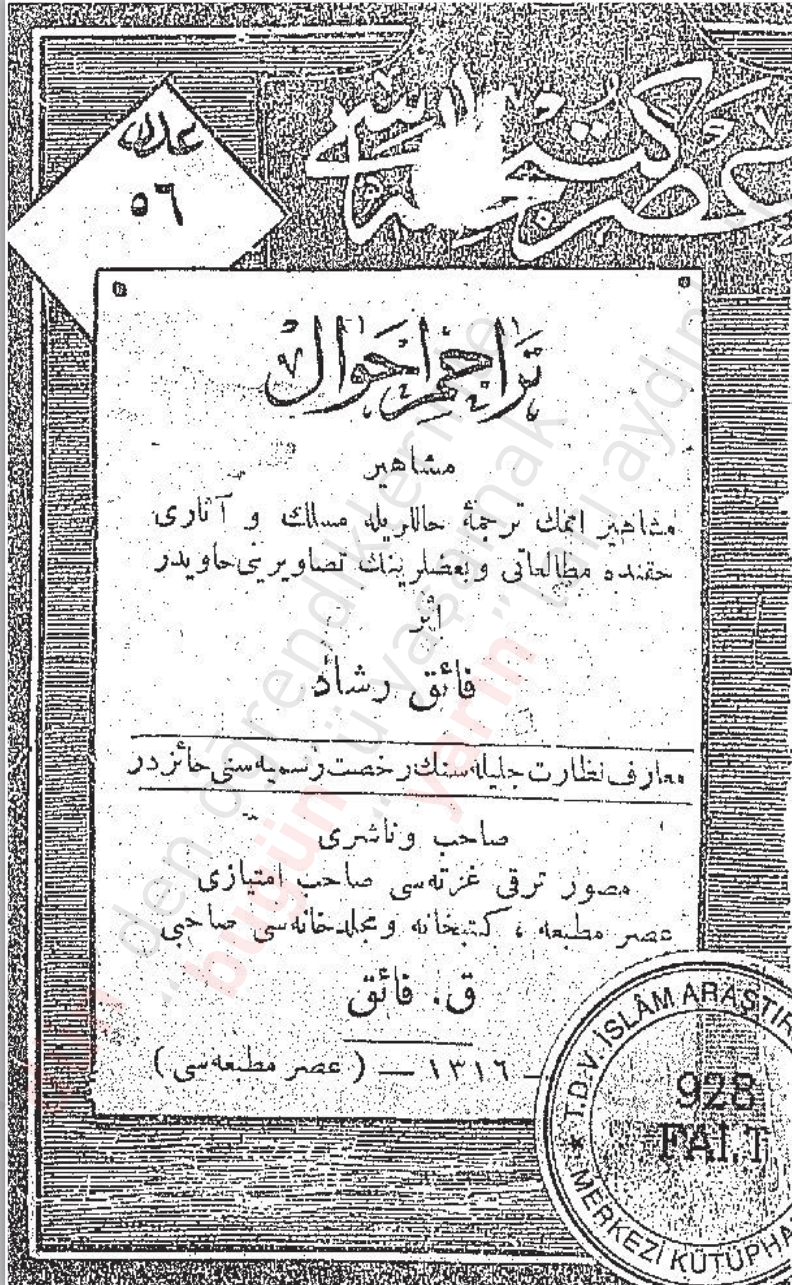
⁴ "(Vakti geçmeden) namaz kılmada acele ediniz."

⁵ "Tevbede acele ediniz."

Hadîs-i Şerîf: "Accilû bi's-salâti kable'l-fevti ve accilû bi't-tevbeti kable'l-mevti." "Vakti geçmeden önce namaz kılmada, ölüm gelip çatmadan önce tevbe etmede acele ediniz." Mehmet Yılmaz, *Kültürümüzde Âyet ve Hadisler*, Kesit Yay., İstanbul 2013, s. 12.

TERÂCİM-İ AHVÂL-İ MEŞÂHİR





Terâcîm-i Ahvâl-i Meşâhîr'in dış kapağı.

TERÂCİM-İ AHVÂL-İ MEŞÂHİR

Meşâhîr-i Ümemin Terceme-i Hâlleriyle Meslek ve Âsârı Hak-
kında Mütâla'âtı ve Ba'zılarının Tesâvîrini Hâvîdir

Eser

Fâ'ik Reşâd

Ma'ârif Nezâret-i Celîlesinin Ruhsat-ı Resmîyesini Hâ'izdir

Sâhib ü Nâşiri

Musavver Terakkî Gazetesi Sâhib-i İmtiyâzı, 'Asr Matba'a,
Kütüb-hâne ve Mücellid-hânesi Sâhibi

Fâ'ik

'Asr Matba'ası
İstanbul 1316

ترجمہ اشعار

مشاہیر

مشاہیر اہمک ترجمہ حالریلہ مسلك و آثارى
حقنہ مطالعاتى و بعضلىنك تصاویرىنى حاویدر

اثر

فائق رشاد



معارف نظارتك رخصتیلہ

نشرى

۱۳۱۳

Terâcim-i Ahvâl-i Meşâhîr'in iç kapağı.

TERÂCİM-İ AHVÂL-İ MEŞÂHİR

Meşâhîr-i Ümemin Terceme-i Hâllerîyle Meslek ve Âsârı Hak-
kında Mütâla'âtı ve Ba'zılarının Tesâvîrini Hâvîdir

Eser

Fâ'ik Reşâd

Ma'ârif Nezâretinin Ruhsatıyla

İstanbul 1313¹

¹ Dış kapaktaki tarih ile iç kapaktaki tarih farklıdır. Dış kapaktaki tarih hicrî, iç kapaktaki tarih rûmî olabilir. [h.n.]

İfâde

Ma'lûm olduğu üzere evvelce bir gazete veya risâleye derc edilip sonra kitâb şeklinde ve ayrıca neşr olunan şeylerin sûtûnları o gazete ve risâlenin sûtûnlarına göre olması zarûrî olarak *Hazîne-i Fünûn* ise ahîren şeklini tebdîl etdiğinden kitâbımız dahi bi't-tab' bu sûrete girmiştir. Ümmîdvârız ki sûreteden ziyâde sûrete iltifât eden rûşen-nazarân bunu da hoş görürler.

Kaynakça

- “Târîh-i ‘Osmânî Encümeni Azâ-yı Mu‘âvenesinden Fâik Reşâd Beğ Merhûmun Terceme-i Hâli”, *Târîh-i ‘Osmânî Encümeni Mecmûası*, 1 Şubat 1330, Sene 5, Sayı 30.
- el-Aclûnî İsmail b. Muhammed, *Keşfü'l-Hafâ ve Müzîlü'l-İlbâs*, Beyrut 1418/1997, C. 1.
- AÇIKGÖZ Namık (hızl.), *Riyâzî-Riyâzî'ş-şu'arâ*, Kültür Bak. e-kitap. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/54137,540229-riyazu39s-suarapdfpdf.pdf?0> [erişim tarihi: 31.07.2019]
- Ahmed Râsim-Halil Vâhid-Fâik Reşâd, *Resimli Lügat*, Artin Asadur-yan Şirket-i Mürettibiye Matbaası, İstanbul 1309.
- AKALIN Mehmet, (hızl.) *Ahmedî, Cemşîd ü Hurşîd (İnceleme - Metin)*, Atatürk Üniversitesi Yay. Ankara 1975.
- AKTEPE Münir, “Ahmed Lutfi Efendi”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul 1989, C. 2.
- AKÜN Ömer Faruk, “Fâik Reşad”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul 1995, C. 12.
- ARI Ahmet, “Sâkıb Dede”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul 2009, C. 36.
- ARSLAN Mehmet (hızl.), *Tayyâr-zâde Atâ, Osmanlı Saray Tarihi (Târîh-i Enderûn)*, Kitabevi Yay., İstanbul 2010.

- AVCI İsmail, *Eski-Yeni Arasında Fâik Reşâd ve Şiir Mecmuası*, Palet Yay., Konya 2017.
- AYDEMİR Abdullah, *Ebussuûd Efendi*, Kültür Bak. Yay., Ankara 1989.
- AYKUT Şevki Nezihî - ÖZCAN Abdülkadir - İPŞİRLİ Mehmet (hızl.), *Târîh-i Cevdet*, TTK Yay., Ankara 2018.
- BAŞTUĞ İbrahim (hızl.), *İbnü'l-Emin Mahmud Kemâl İnal, Son Asır Türk Şâirleri*, AKMB Yay., Ankara 1999, C. IV.
- BEHAR Cem (hızl.) *Şeyhülislâm Es'ad Efendi, Atrabü'l-Âsâr (Şeyhülislâm'ın Müziği)*. Yapı Kredi Yay. İstanbul 2011.
- BİRİNCİ Necat - YETİŞ Kazım - ANDI Fatih vd. (hızl.) *Mükemmel Osmanlı Lügati*, TDK Yay., Ankara 2009.
- Bursalı Mehmed Tâhir, *Osmânî Müellifleri*, Matba'a-i Âmire, İstanbul 1333, C. I.
- CANIM Rıdvan (hızl.), *Latîfî, Tezkiretü's-şu'arâ ve Tabsiratü'n-nuzamâ*, Kültür Bak. e-kitap. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/60327,latifi-tezkiretus-suara-ve-tabsiratun-nuzamapdf.pdf?0> [erişim tarihi: 31.07.2019]
- CEYHAN Âdem - KOŞİK Sercan (hızl.), *Recâzâde Mahmûd Ekrem, Kudemâdan Birkaç Şâir*, Büyüyenay Yay., İstanbul 2014.
- CEYHAN Âdem, "Ahmed Muhtar Bey'in Şair Hanımlarımız İsimli Eseri", *Türkiyat Araştırmaları*, Sayı 8, Konya 2000.
- ÇAPAN Pervin (hızl.), *Safâyî Mustafa Efendi, Tezkire-i Safâyî*, AKMB Yay., Ankara 2005.
- ÇAVUŞOĞLU Mehmed - TANYERİ M. Ali, (hızl.) *Üsküblü İshâk Çelebi, Dîvan*, Mimar Sinan Üniversitesi Yay., İstanbul 1989.
- ÇIPAN Mustafa, "Belîğ İsmâîl", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul 1992, C. 5.
- ÇİFTÇİ Ömer (hızl.), *Fatîn, Hâtîmetü'l-eş'âr*, Kültür Bak., e-kitap. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55976,fatin-tezkiresi-pdf.pdf?0> [erişim tarihi: 31.07.2019]

- DONUK Suat (hızl.), *Nevî-zâde Atâyî, Hadâ'îku'l-hakâ'ik Fî Tekmiletî's-Şakâ'ik*, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yay., İstanbul 2017.
- DONUK Suat (hızl.), *Türk Edebiyatında Vefeyât-nâmeler ve Bursalı Belîğ'in Güldeste-i Riyâz-ı İrfân'ı*, Gece Kitaplığı Yay., Ankara 2016.
- Edirneli Mecdî, *Hadâ'îku's-Şakâ'ik*, (tıpkıbasım: Abdülkadir Özcan) Çağrı Yay. İstanbul 1989.
- EMECEN Feridun, "Mustafa I", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul 2006, C. 31.
- ERASLAN, Kemal, (hızl.), *Ali Şîr Nevâyî, Mecâlisü'n-Nefâis, I-II*, TDK Yay., Ankara 2001.
- ERBAY Erdoğan - BABÜR Yusuf (hızl.), *Fâik Reşâd, Târîh-i Edebiyât-ı Osmâniyye*, Çizgi Kitabevi, Ankara 2017.
- Fâik Reşâd, *Eslâf*, 'Âlem Matba'ası, İstanbul 1311, C. I.
- Fâik Reşâd, *Eslâf*, 'Âlem Matba'ası, İstanbul 1312, C. II.
- Fâik Reşâd, *Terâcim-i Ahvâl*, Kasbar Matba'ası 1313.
- Fâik Reşâd, *Terâcim-i Ahvâl-i Meşâhîr*, 'Asr Matba'ası 1313.
- Fâik Reşâd, *Birinci Seneye Mahsûs Kı râat*, Karabet Matba'ası, İstanbul 1313 (3. Baskı).
- Fâik Reşâd, *Câmi'u'l-iber*, Dersa'âdet, 1308.
- Fâik Reşâd, *Gencîne-i Letâif*, Matba'a-i 'Âmire, İstanbul 1299.
- Fâik Reşâd, *Kemâl ile Muhâberemiz*, Cihân Matba'ası, İstanbul 1326.
- Fâik Reşâd, *Mecmûa-i Letâif: Zeyl-i Gencîne-i Letâif*, 'Asr Matba'ası, İstanbul 1315.
- Fâik Reşâd, *Muharrerât-ı Nâdire Yâhûd Hazîne-i Müntahabât*, Dersa'âdet, 1307.
- Fâik Reşâd, *Netîce-i Sefâlet*, 'Asr Kütüphânesi, İstanbul 1315.
- Fâik Reşâd, *Ser-güzeşt-i Hulûsî*, Kostantuniyye 1316.
- Fâik Reşâd, *Tarz-ı Nevîn-i Kı râat Birinci Kısım*, Artin Asaduryan ve Mahdûmları Matba'ası, İstanbul 1329;

- Fâik Reşâd, *Tarz-ı Nevîn-i Kırâat İkinci Kısım*, Artin Asaduryan ve Mahdûmları Matba'ası, İstanbul 1329;
- Fâik Reşâd, *Tarz-ı Nevîn-i Kırâat Üçüncü Kısım*, Arakis Matba'ası, İstanbul 1329;
- Fâik Reşâd, *Tarz-ı Nevîn-i Kırâat Dördüncü Kısım*, Artin Asaduryan ve Mahdûmları Matba'ası, İstanbul 1330;
- Fâik Reşâd, *Tarz-ı Nevîn-i Kırâat Beşinci Kısım*, Artin Asaduryan ve Mahdûmları Matba'ası, İstanbul 1331.
- Fâik Reşâd, *Üçüncü Seneye Mahsûs Kırâat*, Karabet Matba'ası, İstanbul 1313;
- Fâik Reşâd, *Ümûd yâhûd Bir Kâtilin Âkabeti*, Kasbar Matba'ası, 1307.
- Fâik Reşâd, *Yeni Letâif-i İnşâ Yâhûd Muharrerât-ı Nâdire*, Kasbar Matba'ası, Dersa'âdet 1307.
- Fâik Reşâd-İbrahim Aşkî, *Beşinci Seneye Mahsûs Kırâat*, Karabet Matba'ası, İstanbul 1313.
- Fâik Reşâd-İbrahim Aşkî, *Dördüncü Seneye Mahsûs Kırâat*, Karabet Matba'ası, İstanbul 1314.
- Fâik Reşâd-İbrahim Aşkî, *İkinci Seneye Mahsûs Kırâat*, Karabet Matba'ası, İstanbul 1313.
- Fenelon, *Hikâye-i Aristenous*, müt. Reşâd, Kasbar Matba'ası, 1306.
- FURAT Ahmed Suphi, (hzl.), *eş-Şakâ'îku'n-Nu'mâniyye fî-ulemâi'd-Devleti'l-Osmâniyye*, İstanbul 1985.
- GALİTEKİN Ahmed Nezih (hzl.) *Hafız Hüseyin Ayvansarâyî - Ali Sâ'n Efendi - Süleyman Besim Efendi, Hadikatü'l-cevâmî', (İstanbul Câmüleri ve Diğer Dîni-Sivil Mimârî Yapılar)*, İşaret Yay., İstanbul 2001.
- İNAL İbnü'l-Emin Mahmud Kemâl, *Son Hattatlar*, Maarif Basımevi, İstanbul 1955.

- İPEKTEN Haluk - KUT Günay - İSEN Mustafa vd. (hzl.), *Sehî Beg-Hest-bihîşt*, Kültür Bak. e-kitap. https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56165,hest-bihistpdf.pdf?0&_tag1=03EE5380B678F1063BF0A9ED54D2FA0DD771F0E5&crefer=C055615DBE1C84E55D1866447207FBB1E412E4A987071B6A677A76A0CA02681A [erişim tarihi: 31.07.2019]
- İPŞİRLİ Mehmet (hzl.), *Târîh-i Na'îmâ*, TTK Yay. Ankara 2007.
- İSEN Mustafa (hzl.), *Künhü'l-ahbâr'ın Tezkire Kısım*, AKMB Yay., Ankara 1994.
- KARAIŞMAİLOĞLU Adnan, "Kelile ve Dimne", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul 2002, C. 25.
- KILIÇ Filiz, *Âşık Çelebi- Meşâ'irü's-şu'arâ*, Kültür Bak. e-kitap. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/59036,asik-celebi-mesairus-suarapdf.pdf?0> [erişim tarihi: 31.07.2019]
- KILINÇ Hulusi, "Mehmed Zihni Efendi" *TDV İslâm Ansiklopedisi*, Ankara 2003, C. 28.
- Komisyon, "İmlâ Esasları", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul 1988, C.1.
- KURNAZ Cemal (hzl.), *Osmânî Şâirleri*, Akçağ Yay., Ankara 2000.
- KURNAZ Cemal, "Harâbât", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul 1997, C. 16.
- KUTLAR F. Sabiha - KONCU Hanife - ÇAKIR Müjgân (hzl.), *Kâfile-i Şu'arâ*, Kültür Bak., e-kitap. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56163,mehmed-tevfik-kafile-i-su39arapdf.pdf?0> [erişim tarihi: 31.07.2019]
- KUTLU Şemsettin (hzl.), *Eski Bilginler, Düşünürler, Şairler - Faik Reşat, Eslâf*, Tercüman 1001 Temel Eser (tarihsiz).
- KÜÇÜK Serhat - GÜNDEŞ Mehmet Akif (hzl.), *Faik Reşad, Külliyyât-ı Letâif*, Kesit Yay., İstanbul 2013.
- OKAY Orhan, "Hazîne-i Fünûn", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul 1998, C. 17.
- ÖZALP Ahmet, *Faik Reşad, Külliyyât-ı Letâif*, Kitabevi Yay., İstanbul 1995.
- ÖZCAN Abdülkadir, "Feridun Ahmed Bey", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C. 12, İstanbul 1995.

- NASKALİ Emine Gürsoy (hızl.), *Sinan Paşa, Tezkiretü'l-Evliyâ*, Kültür Bak. Yay., Ankara 1987.
- Sâlih Zeki, “Gelenbevi İsmâil Efendi Rahimehu'llâhın Terceme-i Hâli Hakkında Bir Mütâla‘a” *Resimli Gazete* 1 Kânûn-ı Evvel, Sene 4, Sayı 193.
- SEÇKİN YÜKSEL Süheyla, *Faik Reşad'ın Hayatı ve Eserleri*, Basılmamış Dr. Tezi, Gazi Üniversitesi SBE, Ankara 1997.
- SUNGURHAN Aysun (hızl.), *Kınalı-zâde Hasan Çelebi-Tezkiretü'ş-şu'arâ*, Kültür Bak. e-kitap. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55834,kinalizade-hasan-celebipdf.pdf?0> [erişim tarihi: 31.07.2019]
- Taşköprülü-zâde, *Osmanlı Bilginleri*, (tercüme: Muharrem Tan) İz Yay., İstanbul 2007.
- TEKİNDAĞ Şehabeddin, “Mahmûd Paşa”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, İstanbul 2003, C. 27.
- ÜNVER İsmail, “Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler”, *Turkish Studies*, Volume 3/6 Fall 2008.
- YILMAZ Mehmet, *Kültürümüzde Âyet ve Hadisler*, Kesit Yay., İstanbul 2013.
- YÜKSEL Süheyla, “Fâ'ik Reşâd” *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, <http://www.turkedebiyatisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1652> [erişim tarihi: 03.09.2019]
- ZAVOTCU Gencay (hızl.), *Rıza Tezkiresi*, Kültür Bak. e-kitap. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/60735,riza-tezkiresipdf.pdf?0>[erişim tarihi: 31.07.2019]
- Hazîne-i Fünûn*, 1 Muharrem 1311 Sene 1, Sayı 1, s. 5-6-7.
- Hazîne-i Fünûn*, 1 Ramazân 1311 Sene 1, Sayı 35, s. 277-278
- Hazîne-i Fünûn*, 1 Safer 1312 Sene 2, Sayı 4, s. 26-28.
- Hazîne-i Fünûn*, 1 Şa'bân 1313 Sene 3, Sayı 30, s. 339-340.
- Hazîne-i Fünûn*, 1 Zi'l-hicce 1311 Sene 1, Sayı 49, s. 391-392.
- Hazîne-i Fünûn*, 10 Cumâde'l-ûlâ 1312 Sene 2, Sayı 18, s. 141-143.
- Hazîne-i Fünûn*, 10 Ramazân 1312 Sene 2, Sayı 36, s. 285-286.

- Hazîne-i Fünûn*, 11 Cumâde'l-âhir 1313 Sene 3, Sayı 23, s. 185-186.
- Hazîne-i Fünûn*, 11 Rebî'ü'l-evvel 1311 Sene 1, Sayı 11, s. 83-84.
- Hazîne-i Fünûn*, 11 Receb 1311 Sene 1, Sayı 28, s. 222-223.
- Hazîne-i Fünûn*, 11 Zi'l-hicce 1311 Sene 1, Sayı 50, s. 401-402.
- Hazîne-i Fünûn*, 12 Cumâde'l-ûlâ 1313 Sene 3, Sayı 19, s. 152-153.
- Hazîne-i Fünûn*, 12 Rebî'ü'l-âhir 1312 Sene 2, Sayı 14, s. 110-112.
- Hazîne-i Fünûn*, 12 Safer 1311 Sene 1, Sayı 7, s. 52-53.
- Hazîne-i Fünûn*, 12 Şa'bân 1312 Sene 2, Sayı 31, s. 245-247.
- Hazîne-i Fünûn*, 12 Zi'l-ka'de 1311 Sene 1, Sayı 45, s. 357-359.
- Hazîne-i Fünûn*, 13 Cumâde'l-âhir 1311 Sene 1, Sayı 24, s. 187-188.
- Hazîne-i Fünûn*, 13 Rebî'ü'l-evvel 1312 Sene 2, Sayı 10, s. 80-82.
- Hazîne-i Fünûn*, 13 Receb 1312 Sene 2, Sayı 27, s. 216.
- Hazîne-i Fünûn*, 13 Şevvâl 1311 Sene 1, Sayı 41, s. 325-326.
- Hazîne-i Fünûn*, 13 Zi'l-hicce 1312 Sene 2, Sayı 50, s. 397-398.
- Hazîne-i Fünûn*, 14 Muharrem 1311 Sene 1, Sayı 3, s. 21-23.
- Hazîne-i Fünûn*, 14 Rebî'ü'l-âhir 1311 Sene 1, Sayı 16, s. 128.
- Hazîne-i Fünûn*, 15 Cumâde'l-âhir 1312 Sene 2, Sayı 23, s. 184-186.
- Hazîne-i Fünûn*, 15 Cumâde'l-ûlâ 1311 Sene 1, Sayı 20 s. 156-157-158.
- Hazîne-i Fünûn*, 15 Ramazân 1311 Sene 1, Sayı 37, s. 293-294.
- Hazîne-i Fünûn*, 15 Şevvâl 1312 Sene 2, Sayı 41, s. 327-329.
- Hazîne-i Fünûn*, 16 Muharrem 1312 Sene 2, Sayı 2, s. 9-13.
- Hazîne-i Fünûn*, 16 Rebî'ü'l-âhir 1313 Sene 3, Sayı 15, s. 121-122.
- Hazîne-i Fünûn*, 16 Rebî'ü'l-evvel 1313 Sene 3, Sayı 11, s. 93-95.
- Hazîne-i Fünûn*, 16 Safer 1313 Sene 3, Sayı 7, s. 50-52.
- Hazîne-i Fünûn*, 16 Şa'bân 1311 Sene 1, Sayı 33, s. 263.
- Hazîne-i Fünûn*, 16 Şa'bân 1313 Sene 3, Sayı 32, s. 360.
- Hazîne-i Fünûn*, 16 Zi'l-ka'de 1313, 3. Sene 51-52. Sayı, s. 510.
- Hazîne-i Fünûn*, 17 Cumâde'l-ûlâ 1312 Sene 2, Sayı 19, s. 149-150.
- Hazîne-i Fünûn*, 18 Muharrem 1313 Sene 3, Sayı 3, s. 19-20.

- Hazîne-i Fünûn*, 18 Rebî'ü'l-evvel 1311 Sene 1, Sayı 12, s. 93-94.
Hazîne-i Fünûn, 18 Receb 1311 Sene 1, Sayı 29, s. 227-228.
Hazîne-i Fünûn, 19 Safer 1311 Sene 1, Sayı 8, s. 60-62.
Hazîne-i Fünûn, 2 Rebî'ü'l-âhir 1311 Sene 1, Sayı 14, s. 105-106.
Hazîne-i Fünûn, 2 Safer 1313 Sene 3, Sayı 5, s. 35-36
Hazîne-i Fünûn, 2 Şa'bân 1311 Sene 1, Sayı 31, s. 245-246.
Hazîne-i Fünûn, 20 Cumâde'l-âhir 1311 Sene 1, Sayı 25, s. 197-198.
Hazîne-i Fünûn, 20 Ramazân 1313 Sene 3, Sayı 38, s. 403-404.
Hazîne-i Fünûn, 20 Rebî'ü'l-evvel 1312 Sene 2, Sayı 11, s. 89-90.
Hazîne-i Fünûn, 20 Rebî'ü'l-âhir 1312 Sene 2, Sayı 15, s. 121-122.
Hazîne-i Fünûn, 20 Receb 1312 Sene 2, Sayı 28, s. 225-227.
Hazîne-i Fünûn, 20 Şevvâl 1311 Sene 1, Sayı 42, s. 333-334.
Hazîne-i Fünûn, 20 Zî'l-hicce 1312 Sene 2, Sayı 51, s. 405.
Hazîne-i Fünûn, 21 Muharrem 1311 Sene 1, Sayı 4, s. 27-28.
Hazîne-i Fünûn, 21 Rebî'ü'l-âhir 1313 Sene 3, Sayı 16, s. 132-133.
Hazîne-i Fünûn, 21 Zî'l-ka'de 1312 Sene 2, Sayı 46, s. 367-368.
Hazîne-i Fünûn, 22 Cumâde'l-ülâ 1311 Sene 1, Sayı 21, s. 168-169.
Hazîne-i Fünûn, 22 Rebî'ü'l-evvel 1313 Sene 3, Sayı 12, s. 97-100.
Hazîne-i Fünûn, 23 Muharrem 1312 Sene 2, Sayı 3, s. 17-18-19.
Hazîne-i Fünûn, 23 Rebî'ü'l-âhir 1311 Sene 1, Sayı 17, s. 134-135.
Hazîne-i Fünûn, 23 Safer 1313 Sene 3, Sayı 8, s. 57-58.
Hazîne-i Fünûn, 24 Cumâde'l-ülâ 1312 Sene 2, Sayı 20, s. 161-162.
Hazîne-i Fünûn, 24 Ramazân 1312 Sene 2, Sayı 38, s. 303-304.
Hazîne-i Fünûn, 25 Rebî'ü'l-evvel 1311 Sene 1, Sayı 13, s. 97-98-99.
Hazîne-i Fünûn, 25 Receb 1311 Sene 1, Sayı 30, s. 237-238.
Hazîne-i Fünûn, 26 Safer 1311 Sene 1, Sayı 9, s. 66-67-68.
Hazîne-i Fünûn, 26 Zî'l-ka'de 1311 Sene 1, Sayı 47, s. 375-377.
Hazîne-i Fünûn, 27 Cumâde'l-âhir 1311 Sene 1, Sayı 26, s. 209-210.
Hazîne-i Fünûn, 27 Cumâde'l-ülâ 1313 Sene 3, Sayı 21, s. 170-172.

- Hazîne-i Fünûn*, 27 Receb 1312 Sene 2, Sayı 29, s. 230-231-232.
Hazîne-i Fünûn, 27 Şevvâl 1311 Sene 1, Sayı 43, s. 342-344.
Hazîne-i Fünûn, 28 Muharrem 1311 Sene 1, Sayı 5, s. 33-34.
Hazîne-i Fünûn, 28 Rebî'ü'l-âhir 1313 Sene 3, Sayı 17, s. 140.
Hazîne-i Fünûn, 28 Rebî'ü'l-âhir 1312 Sene 2, Sayı 16, s. 127-128.
Hazîne-i Fünûn, 28 Zî'l-ka'de 1312 Sene 2, Sayı 47, s. 372-375.
Hazîne-i Fünûn, 29 Cumâde'l-ülâ 1311 Sene 1, Sayı 22, s. 174-175.
Hazîne-i Fünûn, 29 Ramazân 1311 Sene 1, Sayı 39, s. 311-312.
Hazîne-i Fünûn, 3 Cumâde'l-ülâ 1311 Sene 1, Sayı 18, s. 139-140.
Hazîne-i Fünûn, 3 Ramazân 1312 Sene 2, Sayı 35, s. 280-281.
Hazîne-i Fünûn, 30 Rebî'ü'l-evvel 1313 Sene 3, Sayı 13, s. 107-108.
Hazîne-i Fünûn, 30 Safer 1312 Sene 2, Sayı 8, s. 63-64.
Hazîne-i Fünûn, 4 Cumâde'l-âhir 1313 Sene 3, Sayı 22, s. 179.
Hazîne-i Fünûn, 4 Rebî'ü'l-evvel 1311 Sene 1, Sayı 10, s. 77-78.
Hazîne-i Fünûn, 4 Receb 1311 Sene 1, Sayı 27, s. 213-214.
Hazîne-i Fünûn, 5 Cumâde'l-ülâ 1313 Sene 3, Sayı 18, s. 143-144.
Hazîne-i Fünûn, 5 Rebî'ü'l-âhir 1312 Sene 2, Sayı 13, s. 102-103.
Hazîne-i Fünûn, 5 Safer 1311 Sene 1, Sayı 6, s. 42-43.
Hazîne-i Fünûn, 5 Şa'bân 1312 Sene 2, Sayı 30, s. 238-239.
Hazîne-i Fünûn, 5 Zî'l-hicce 1312 Sene 2, Sayı 48, s. 381-382.
Hazîne-i Fünûn, 6 Cumâde'l-âhir 1311 Sene 1, Sayı 23, s. 180-181.
Hazîne-i Fünûn, 6 Ramazân 1313 Sene 3, Sayı 36, s. 384-385.
Hazîne-i Fünûn, 6 Rebî'ü'l-evvel 1312 Sene 2, Sayı 9, s. 69-70.
Hazîne-i Fünûn, 6 Receb 1312 Sene 2, Sayı 26, s. 205.
Hazîne-i Fünûn, 7 Muharrem 1311 Sene 1, Sayı 2, s. 12-14.
Hazîne-i Fünûn, 7 Rebî'ü'l-âhir 1313 Sene 3, Sayı 14, s. 116-117-118.
Hazîne-i Fünûn, 7 Zî'l-ka'de 1312 Sene 2, Sayı 44, s. 352-353.
Hazîne-i Fünûn, 8 Cumâde'l-ülâ 1311 Sene 1, Sayı 19, s. 147-148-149.
Hazîne-i Fünûn, 8 Ramazân 1311 Sene 1, Sayı 36, s. 285-287.

Hazîne-i Fünûn, 8 Şa'bân 1313 Sene 3, Sayı 31, s. 346-348.

Hazîne-i Fünûn, 9 Rebî'ü'l-âhir 1311 Sene 1, Sayı 15, s. 113-114.

Hazîne-i Fünûn, 9 Şa'bân 1311 Sene 1, Sayı 32, s. 256-257.

Hazîne-i Fünûn, 9 Şevvâl 1312 Sene 2, Sayı 40, s. 320-323.

Dizin

A

- Abdu'llâh Çelebi (Defterdâr) 121
Abdu'llâh Efendi (Kürd) 166
Abdu'llâh Efendi (Re'isü'l-hattâfîn) 375
Abdu'llâh Efendi (Sarı) 132, 269
Abdu'llâh Efendi (Şeyh) 187
Abdu'llâh Efendi (Şeyhü'l-İslâm,
Dürrî-zâde) 321
Abdu'llâh Efendi (Tatarcık) 293
Abdu'llâh Efendi (Yenişehirli) 390
Abdu'llâh Paşa (Haleb vâlisî) 344
Abdu'llâh Paşa (Hazînedâr-zâde) 204
Abdu'llâh Vassâf Efendi (Şeyhü'l-
İslâm) 438
Abdu'llâh Zühdi Efendi 375
Abdu'r-rahmân (Şeyh) 142
Abdu'r-rahmân 'Imâdî 251
Abdu'r-rahmân bin Seyyid 188
Abdu'r-rahmân Efendi (Kâdi-'asker
Mü'eyyed-zâde) 126
Abdu'r-rahmân Efendi (Mânî'nin
abisi) 138
Abdü'l-'azîz bin Ahmed 145
Abdü'l-'azîz Efendi (Kara Çelebi-
zâde) 221, 428
Abdü'l-'azîz Hân (Sultân) 361, 363, 374
Abdü'l-bâkî Beğ 200
Abdü'l-ganî Efendi 180
Abdü'l-hamîd Hân-ı Evvel (Sultân)
285, 291, 431
Abdü'l-kâdir Efendi (Kımalı-zâde'nin
babası) 101
Abdü'l-latif Efendi (Şeyh) 142
Abdü'l-mecîd Hân (Sultân) 374,
407, 411
Abdü'l-vâsi' Alî'si, bkz. Alâ'ü'd-dîn
Alî (Abdü'l-vâsi' Alî'si)
Abdü'l-vâsi' Efendi 116, 266
Abdü'r-rahîm Efendi (Şeyhü'l-İslâm) 167
Âbid Çelebi Mescidi 179
Absâl u Salâmân 123
Âdâb 145
Adana 399
Âfâkî (kadın şair) 155
Ağrıboz 81
Âhî 387, 388
Ahlâk-ı Alâ'î 102, 132, 142
Ahmed Ârifî Paşa 344
Ahmed Atâ Beğ 311, 432
Ahmed Beğ (Evrenos-zâde) 84
Ahmed Beğ (Kej-dehân) 172
Ahmed Efendi (Ahaveyn Karamanlı)
98, 122
Ahmed Efendi (İshâk Hâcesi) 427
Ahmed Efendi (Kazâbâdî) 291, 292, 293
Ahmed Efendi (Mollâ) 81
Ahmed Efendi (Mu'allim-zâde) 112
Ahmed Efendi (Rûmeli'de kadî) 152
Ahmed Fâ'ik 263

Ahmed Hân-ı Evvel (Sultân) 158, 179, 355
 Ahmed Hân-ı Sâlis (Sultân) 285, 305, 311, 317, 394
 Ahmed Hâtem Efendi (Akovalı-zâde) 300
 Ahmed Haydar 166
 Ahmed Mîdhat Efendi 118
 Ahmed Neylî Efendi, bkz. Neylî (Ahmed)
 Ahmed Paşa (Velîyyü'd-dînoğlu, şair) 101, 105, 106, 141, 173, 223, 224, 225, 226
 Ahmed Paşa (A'rec 'Osmân Paşa-zâde) 291
 Ahmed Paşa (Bağdâd vâlisi) 344
 Ahmed Paşa (Müftî) 212
 Ahmed Paşa Medresesi (Velîyyü'd-dînoğlu) 101
 Ahmed ü Mahmûd 250
 Ahmed Vefik Paşa 369, 370
 Ahmedî 103, 105, 110, 111, 430
 Ahmed-i Buhârî 123
 Ahmed-i Kırımı (Seyidî) 149
 Ahûrkapu 122
 Ak Mahmûd 390
 Akçeli Mekteb 221
 Akdağ 432
 Akhisâr 81, 438
 Âkif Paşa 401, 432
 Akse'l-ireb fi-tercemeti Mukaddimeti'l-edeb 427, 429, 430
 Aksü'l-merâyâ fi'l-ahzî'z-zevâyâ 299
 Akşehr 128, 142, 252
 Akşemsü'd-dîn (Şeyh) 155, 226
 Akvemü'l-vesâ'ül-fi-tercemeti's-şemâ'ül 430
 Alâ'iyye 310
 Alâ'ü'd-dîn Alî bin Muhammed 160
 Alâ'ü'd-dîn Alî bin Sâlih (Abdü'l-vâsi Alî'si) 116
 Alâ'ü'd-dîn bin Yûsuf Bâlî 186
 Alâ'ü'd-dîn Sâbit, bkz. Sâbit
 Alâ'ü'd-dîn-i Fenârî (Mevlânâ) 187
 Alaşehr 81
 Âlî (Edirneli) 399
 Âlî (Gelibolulu) 110, 111
 Alî bin Meccü'd-dîn 144
 Alî Efendi (Çalık) 138
 Alî Efendi (Kınalı-zâde) 101, 119, 141
 Alî Efendi (Şeyh) 374
 Alî Efendi (Şeyhü'l-İslâm, Başmakçı-zâde) 169
 Alî Fenârî 186
 Alî Kuşcu 160, 162, 163, 164, 167, 209
 Âlî Paşa 205, 206
 Alî Paşa 298, 344
 Alî Paşa (Hekîmoğlu) 436
 Alî Paşa (Silahdâr) 373
 Alî Paşa (Vezîr-i A'zam) 81
 Alî Rızâ Paşa 432
 Alî Şefîk Beğ 263
 Âlî Târîhi, bkz. Künhü'l-ahbâr
 Aliyy-i Rûmî 151
 Amâsiyye 110, 112, 128, 140
 Anadolu 81, 85, 102, 118, 169, 179, 181, 217, 230, 266, 295, 303, 354, 364, 369, 374, 377, 393, 397, 408, 411, 428, 431, 439
 Anadoluhisârı 441
 Ankara 103, 112, 126, 406
 Antâkiyye 242
 Antâliyye 291
 Arab-zâde 309
 Ârif Efendi (Kethudâ-zâde) 323
 Arşî 135
 Arûz Şerhi 437
 Âsâr-ı Nev 302
 Âsım Efendi (mütercim-i Kâmûs) 321
 Âsım Efendi (Şeyhü'l-İslâm) 364
 Âsımî Mehemed Efendi 172
 Asma'î 176
 Astronomi 289
 Âşık Çelebi 94, 97, 308, 309, 310, 311
 Âşık Çelebi Tezkiresi, bkz. Tezkire-i Âşık Çelebi
 Âşık Paşa Mahallesi 436
 Âşir Efendi Kütüb-hânesi 286, 287
 Atâ Beğ 312

Atâ Efendi Târîhi, bkz. Târîh-i Enderûn (Atâ Efendi'nin)
 Atâyî (Nev'î-zâde) 82, 99, 142, 155, 181, 223, 331
 Âtîf Efendi 242, 243
 Atina 295
 Atlas-ı Macor 168
 Atlas-ı Minor 168
 Atrabü'l-âsâr 312
 Attâr (Hazret-i Şeyh) 256
 Av'ave-nâme 207
 Avâmîl 153
 Avnî Beğ 77, 381
 Avrupa 281, 285, 290, 365, 369
 Avusturya 195
 Ayaklı Kütüb-hâne, Mehemed Efendi (Müftî-zâde, Ayaklı Kütüb-hâne)
 Ayasofya Câmî-i Şerîfi 164, 361, 362, 374, 432
 Ayasofya Medresesi 126, 150, 166, 181
 Ayasulug (Kâdî, Mevlana) 88
 Ayaş 406, 407
 Ayaz Paşa 255
 Aydın 81, 204, 321, 344
 Aydın Güzelhisârı 428
 Aydıncık 142
 Aynân Aynân 437
 Aynî 277
 Aynü'l-füyûz 132
 Âzerî 112
 Azmî Efendi (Pîr Mehemed) 118, 119

B

Bâb Mahkemesi 266
 Baba Alî Mest/ Müsned 135
 Bâb-ı Âlî 281
 Bâb-ı Defterî 381
 Bâb-ı Hümâyûn 317
 Bağçekapısı 345, 373
 Bağdâd 99, 165, 173, 174, 184, 252, 309, 344
 Bağdâd Mevlevî-hânesi 184
 Bahâ'ü'd-dîn (Mollâ) 91
 Bahâriyye 432
 Bahâyî (İshâk Efendi-zâde) 296
 Bahâyî Efendi (Şeyhü'l-İslâm) 168, 221, 377, 378, 396
 Bahr-ı Sefid Boğazı 407
 Bahriyye Mektebi 283
 Bahru'l-ma'ârif 265, 268, 269
 Bâkî 57, 98, 99, 100, 103, 136, 160, 226, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 238, 239, 243, 249, 250, 253, 421
 Balaban Medresesi 99
 Balat 355
 Balıkesir 435
 Baron Tot 289
 Başkurşunlu Medresesi 373
 Bâyezîd Câmî-i Şerîfi 250
 Bâyezîd Hân-ı Sâni (Sultân) 84, 91, 95, 123, 126, 186, 189, 209, 225, 249, 309, 397, 422
 Bâyezîd Medresesi 99, 388
 Bedâyi'ü'l-âsâr 130
 Bedî' ü Kâsum 172
 Beğlikci İzzet Beğ 306
 Behiştî 198
 Behrâm Şâh (Ebu'l-Muzaffer) 117
 Bekâ-yı Şahsi vü Nev'î 207
 Bekir Paşa (Vezîr) 340
 Belâgat-ı Osmâniyye 157
 Belgrad 390
 Belîğ (Bursalı) 157, 171, 184, 301, 302, 303, 428
 Belîğ (Mehemed Emîn) 300, 302
 Berda' 125
 Berlin 205
 Beşiktaş 133, 304, 375
 Beşiktaş Mevlevî-hânesi 133
 Beydebâ 116
 Beytu'llâhü'l-Harâm 142, 398
 Beyzâvî (Kâdî, Tefsîr yazarı) 429
 Bezmi (İmâm) 240, 241
 Bilâl-i Habeşî 362
 Bistâm 144
 Bîst-bâb 167
 Bolu 180

Bolvan (Fransalı) 299
 Bosna 152, 273
 Bostân Efendi 310
 Bursa 88, 91, 94, 96, 101, 108, 116, 118,
 128, 141, 142, 150, 151, 169, 171,
 172, 173, 181, 182, 183, 184, 185,
 186, 187, 190, 212, 216, 217, 221,
 222, 223, 225, 266, 301, 302, 309,
 375, 377, 388, 393, 404, 407, 428
Bûstânü'l-ârifîn 394
 Bünyâmîn-i Velî 406
Bürhân 281
 Bürhânü'd-dîn Haydar-ı Herevî 149

C

Ca'fer Ağa Medresesi 99
 Ca'fer Paşa 319
 Câhız 176
 Câmci-zâde Câmî 99
 Câmî Abdu'r-rahmân (Mollâ) 123,
 199, 397
 Câmî-i Kebîr (Bursa'da) 212, 222,
 362, 375
 Câmî-i Rûm, bkz. Lâmi'î
 Cânâziyye Mescidi 317
 Cânîk 204
 Celâl (Mollâ) 429
 Celâl Beğefendi 201, 319
 Celâl Paşa Mahallesi 296
 Celâlü'd-dîn (Kâdî) 92
 Celâlü'd-dîn-i Rûmî (Mevlânâ) 148,
 330, 437
 Celâlü'd-dîn-i Übehî (Mevlânâ) 145
 Cemâl Efendi 266
 Cemâlî 104
 Cemâlü'd-dîn-i Uşşâkî (Şeyh) 436
Cemşâh u Alemşâh 199
Cemşid ü Hurşid 112
 Cerîr 276
 Cerrâh Paşa (semt) 317
 Cevdet Paşa 157, 158, 293, 322, 323
Cevdet Târîhi, bkz. *Târîh-i Cevdet*
Cevher 132

Cevherî 82
 Cevrî Çelebi 99, 132, 133, 393
 Cezâyir-i Bahr-i Sefid 204
Cezîre-i Mevlevîyye 133
 Cezmî 396
 Cihân (kadın şair) 155
Cihân-nümâ 168
 Cilâyî (kadın şair) 155
 Cinânî 130, 131, 310
 Cizre 263
 Cûdî Efendi (Dâye-zâde) 306
 Cünûnî Dede 184, 185
 Cürcânî, bkz. Seyyid Şerîf-i Cürcânî

Ç

Çadırcı Ahmed Mescidi 240
Çağminî Şerhi 167
 Çamlıca 381, 404
 Çelebi Efendi 306
 Çendik Medresesi 181
 Çınarlı Medresesi 99
 Çorlu 199
 Çuhacı Medresesi 141
 Çukur Medrese 355
 Çukurbûstân 296

D

Dâbeşlim 116
Dâ'ire-i Hindîyye Şerhi 429
 Dâniş Beğ 401
 Dârü'l-hadîs Medresesi 209
 Dârü'l-hilâfe, bkz. İstanbul
 Dâvûd Efendi (Kara) 266
 Dâvûd Paşa Medresesi 96
Dekâ'iku'l-hakâ'ik 86
Delâ'il-i Hayrât 374
Deniz Lağamı Risâlesi 299
 Der-sa'âdet, bkz. İstanbul
 Derviş Eğlence 130, 131
 Devciler Mezâristânı 221, 428
 Devlet-i Aliyye 86, 97, 122, 217, 323, 401
 Dırağa 205, 407, 440

Dil-şâd (kadın şair) 155
Dîvânçe-i Dâniş 401
Dîvânçe-i Es'ad Muhlis 406, 409
Dîvânçe-i Münîf 244
Dîvânçe-i Nesîb 340, 341
Dîvânçe-i Sa'îd Beğ 433
Dîvânçe-i Sa'îd Paşa 264
Dîvânçe-i Vassâf 439
Dîvânçe-i Vecdî 201
Dîvân-ı Ahmed Paşa 226
Dîvân-ı Âlî (Edirneli) 399
Dîvân-ı Aşuk Çelebi 311
Dîvân-ı Âzerî 113
Dîvân-ı Azîz 223
Dîvân-ı Bâkî 231
Dîvân-ı Behiştî 199
Dîvân-ı Belîğ (Mehemmed Emîn) 300
Dîvân-ı Cenâb-ı Alî Şerhi 437
Dîvân-ı Cevrî 133
Dîvân-ı Cezmî 397
Dîvân-ı Fasîhî 413
Dîvân-ı Fatîm 441
Dîvân-ı Hakkî 381
Dîvân-ı Hâletî (Azmi-zâde) 118
Dîvân-ı Hâmî 336
Dîvân-ı Hâşimî 157
Dîvân-ı Hayâlî Beğ 136
Dîvân-ı Haylî (Bursalı) 173
Dîvân-ı İshâk (Şeyhü'l-İslâm) 394
Dîvân-ı İshâk Çelebi 109
Dîvân-ı İzzetî (Vişne-zâde) 304
Dîvân-ı Lâmi'î 123
Dîvân-ı Nâdirî (Gani-zâde) 179
Dîvân-ı Nahîfî 269
Dîvân-ı Nâ'ilî 329
Dîvân-ı Nazîm 313
Dîvân-ı Necâtî 422, 423
Dîvân-ı Neş'et (Hâce) 306, 307
Dîvân-ı Nev'î 100
Dîvân-ı Neylî 365
Dîvân-ı Râgıb 345, 346
Dîvân-ı Sâbit 275
Dîvân-ı Salâhî-i Uşşâkî 437

Dîvân-ı Şeyhî 104
Dîvân-ı Tâlib 170
Dîvân-ı Vehbî (Sünbül-zâde) 276, 279
Dîvân-ı Veysî 82
 Diyârbekr 165, 262, 263, 264, 273,
 336, 391, 397
Dürer 102, 165
Dürer ü Gurer 151
Dürre 132
Dürretü't-tâc fî-Sîreti Sâhibi'l-mî'râc 82
Düstürü'l-'amel 82, 168, 169

E

Ebâ Ca'fer el-Mansûr-ı Abbâsî 117
 Ebû Alî İbn Sinâ 145
 Ebû Bekr Efendi (Çelebi) 184
 Ebû Dilâme 276
 Ebû Eyyûb-i Ensârî (semt) 96, 122,
 133, 142, 184, 209, 230, 370, 393,
 404, 432
 Ebû Eyyûb-i Ensârî Medresesi 140, 231
 Ebû Eyyûb-i Ensârî Türbesi 147, 164
 Ebû Hâmid bin Muhammed-i Gazzâlî
 145
 Ebû Hanîfe (İmâm-ı A'zam) 150, 173
 Ebû İshâk Zâviyesi 309
 Ebû İshâk-ı Mûsulî 395
 Ebu'l-aynâ 276
 Ebu'l-feth Sultân Mehmed Câmî-i
 Şerîfî 96, 99, 378
 Ebu'l-feth Sultân Mehmed Hân, bkz.
 Mehmed Hân-ı Sâni (Sultân,
 Fâtih)
 Ebu'l-Hasani'l-Harakânî (Şeyh) 437
 Ebu'l-Ieys-i Semerkandî 394
 Ebu'l-ma'âlf Nasru'llâh 117
 Ebu's-su'ûd Efendi (Şeyhü'l-İslâm)
 95, 96, 97, 101, 113, 114, 138, 141,
 252, 309, 310, 361, 363, 404, 405
 Ebu'z-ziyâ Kitâb-hânesi 169
 Ebu'z-ziyâ Tefvik Beğ 363
Edebiyyât-ı Türkiyye 285
 Edhem Pertev Paşa 77, 204

Edirne 83, 85, 89, 90, 91, 93, 99, 101, 102, 108, 116, 118, 135, 140, 141, 146, 148, 149, 176, 179, 192, 198, 209, 223, 305, 377, 399, 407, 422, 436
 Edirne Dârü'l-hadîsi 84, 85
 Edirne Mevlevî-hânesi 193
 Edirnekapısı 85, 99, 158, 230, 276
 Edirnekapısı Câmi'-i Şerîfi 255, 257
 Ekmekci-zâde Ahmed Paşa Medresesi 114
Ekmel 232
Elbâb 145
 Emânetci Mahallesi 301
 Emîn Efendi (Bursalı Şeyh) 306
 Emîr Efendi (Ma'lûl-zâde) 97, 101, 114
 Emîr Sultân Medresesi 181
 Emîr Sultân Türbesi 212
 Emîr Sultân Vakfı 172
 Emîr Süheylî 117
 Emîr Şâh Efendi (Bolulu) 180
 Emîr Şâh-zâde 301
 Emîr-i Buhârî 123, 302, 309
 Emîr-i Buhârî Evkâfı 309
 Emîr-i Buhârî Zâviyesi 266, 267
 Emrî 136
Envâr-ı Süheylî 116, 117
Envârü'l-ahdâk 146
Envârü't-tenzîl 429
 Erzurûm 169, 344, 407
 Es'ad Efendi (Şeyhü'l-İslâm İshâk Efendi Biraderi) 295, 296
 Es'ad Efendi (Şeyhü'l-İslâm) 312, 313, 393, 396
 Es'ad Efendi (Vak'a-nüvis) 311
 Es'ad Efendi Kütüb-hânesi 430
 Es'ad Muhlis Paşa 406
Es'ile 151
 Esediyye Medresesi 88
 Eski Alî Paşa Medresesi 126
 Eski İbrâhîm Paşa Medresesi 142
 Eskizağra 142, 300
Eslâf 51, 52, 76, 77, 302, 359
Esmârü'l-eshâr 372
Esrâr-ı Sülûk Tercemesi 437

Eşref Efendi (Şâ'ir-i meşhûr) 49, 387
 Eşref Hân-ı Afgânî 242
 Eyyûb (semt), bkz. Ebû Eyyûb-i Ensârî (semt)
 Eyyûb Câmi'-i Şerîfi 374

F

Fahrü'd-dîn-i Râzî 144, 147, 181
 Fâ'iz (Acem şairi) 171
 Fâ'izî (Kâf-zâde) 114, 302, 354
 Fânî Dede 408
 Fasîh Dede 412
 Fasîhü'd-dîn Muhammed (Hanefî fıkıh âlimi) 145
 Fâtih (semt) 373
 Fâtih Câmi'-i Şerîfi 96, 153, 165, 229, 411
 Fâtih Meydâmı 230
 Fâtih, bkz. Mehemmed Hân-ı Sâni (Sultân, Fâtih)
 Fatûn Efendi 440, 441
Fatûn Efendi Tezkiresi, bkz. *Tezkire-i Fatûn Faysalu't-tefrika beyne'l-İslâm ve'z-zendeka* 437
 Fâzıl Ahmed Paşa (Köprülü-zâde) 412
 Fehîm 192
Ferâ'iz Manzûmesi Şerhi 253
 Ferâmurz 148
 Ferez dak 276
Ferhâd u Şîrin 123
 Ferhâdiyye Medresesi 181
 Ferîdûn Beğ 121
Ferîdûn Beğ Münşe'âtı 121
 Fethiyye 162, 164
 Feyzu'llâh Çelebi (Balat Şeyhi-zâde, Seyyid) 370
 Feyzu'llâh Efendi (Kâf-zâde) 114, 152
Fezâ'ilü'l-cihâd 231
Fezleke 167, 168, 169
Fezleke-i Târih-i Osmânî 369
 Fındıklı 375, 393
 Fındıklı Câmi'i 155
Fihrisü'l-'ulûm 126

G

Filibe 309
 Fîrûzâbâdî 82
 Florya 355
 Fransa 168, 285, 286, 289, 290
Frenğî Târihi 169
Fusûl-i İmâdî 97
Fusûsü'l-hikem 100
 Fuzûlî 58, 59, 76, 127, 191, 235, 278, 365
Füsusu'l-hikem Şerhi 132

Gabele 152
 Galata 133, 150, 179, 354, 390, 411, 412
 Galata Mevlevî-hânesi 133, 391
 Galatasarayı 373
 Gâlib, bkz. Şeyh Gâlib
 Gamî 190
 Gavsî Dede 412
 Gazâlî 128
 Gazanfer Ağa (Kapiağası) 131
 Gekbuze 96, 153
 Gelenbe 280
 Gelenbevi İsmâ'il, bkz. İsmâ'il Efendi (Gelenbevi)
 Gelibolu 99, 142, 209, 266, 377, 381
 Gere de 180
 Germiyanoğulları 110
 Geyikli Baba Zâviyesi 128
 Girid 205
 Göksu 441
 Gubârî 142, 143
Gurer 102
Gûy u Çevgân 123
Güldeste-i Riyâz-ı İrfân 157, 171, 184, 302
Gül-i Sad-berg 302
Gülîstân 86
Gülşen-i Niyâz 223
Gülşen-i Tevhîd Tercemesi 437
 Gümölcine 82
 Gümüş-hâne 204

H

Habîb Efendi 430
Hâb-nâme 82
 Hâce İshâk Efendi, bkz. İshâk Efendi (Hâce)
 Hâce Şa'bân (Gelibolulu) 265
 Hâce-i Cihân 100
 Hâce-zâde, bkz. Mustafâ Muslihü'd-dîn Efendi (Hâce-zâde, Mevlânâ)
 Hâcî Ahmed 316
 Hâcî Bayram-ı Velî 104
 Hâcî Halife (Zeyniyye Şeyhi) 187
 Hâcî Halife, bkz. Kâtib Çelebi
 Hâcî Hasan-zâde 122, 397
 Hâcî Paşa 110
Hadâ'iku'l-îmân li-ehli'l-'urfân 145, 146
Hadîkatü'l-cevâmî' 304
Hadîkatü'l-vüzerâ 196
 Hâfız (Ümmî Sinân Hâfızı, Alî) 398
 Hâfız Efendi (Kömürcü-zâde) 373
 Hâfız Osmân 269
 Hâfız-ı Acem (Mehemmed) 125
 Hâfız-ı Şîrâzî 107, 224, 226
 Hafîd Efendi 286
 Hâkânî 255, 256, 257, 259, 437
 Hakîm Bürüzuye 117
 Hakkî Beğ 381, 382
 Haleb 142, 165, 205, 217, 273, 316, 319, 340, 344, 377, 407
 Halebî Medresesi 85, 149
 Hâletî (Azmi-zâde) 118, 179, 331, 354
 Hâlid Beğ (Hâcî) 440
 Halîl (Molla) 149
 Halîl Efendi (Kara) 390
 Halîl Efendi (Sâbit'in Hocası) 273
 Halîl Rif'at Paşa (Dâmâd) 204, 205, 432
Hall-i Tahkîkât 132
 Hamâ 113, 319
 Hamdî Beğefendi 206
 Hamîdiyye Kütüb-hânesi 345
 Hâmî-i Âmidî 336
Hamse-i Nergisî 153
 Hamza Beğ Medresesi 101, 141

Hamza Paşa (Nişâncı) 345
 Hançeriyye Medresesi 181
 Hanîf-zâde 302
 Haremeynü'ş-şerîfeyn 302, 381, 404
 Hâric-i Sûr 102
 Hasan Cân 377
 Hasan Çelebi (Kınalı-zâde) 135, 141, 309, 356
 Hasan Çelebi (Mevlânâ Fenârî) 147
Hasan Çelebi Tezkiresi, bkz. *Tezkire-i Kınalı-zâde*
 Hasan Efendi (Ayaş müftüsü) 406
 Hasan Efendi (Kürd) 390
 Hasan Efendi (Ümmî Sinân-zâde) 398
 Hasan Efendi (XIX. asırda yaşamış) 297
 Hasan Nûrî Efendi (Balat Şeyhi Seyyid) 370
 Hasan-ı Basrî 437
 Hâsekî Medresesi 101
 Hâşimî 157, 159
Hâşiye-i Adud 151
Hâşiye-i Dürer 119
Hâşiye-i Heyâkilü'n-nûr 100
Hâşiye-i İbn Melek 119
Hâşiye-i Keşşâf 86
Hâşiye-i Mevâkif 100
Hâşiye-i Mutavvel 151
Hâşiye-i Şerh-i Mevâkif 91, 268
Hâşiye-i Şerh-i Miftâh 86, 151
Hâşiye-i Tecrîd 95
Hâşiye-i Tefsîr-i Beyzâvî 268
Hâşiye-i Telvîh 91, 151, 268
Hâşiye-i Usûl-i Püzdevî 151
 Haşmet 58, 326
Hat ve Hatâtîn 430
 Hâtemî Efendi (Mü'eyyed-zâde) 422
 Hatîb-zâde 85, 91, 311
Havâss-ı Cell-i Esmâ Tercemesi 437
Havâss-ı Refî'a 150, 321
Havâşî-i Şerh-i Metâlî' 164
 Hayâlî (Gülşenî-zâde Seyyid) 176
 Hayâlî Beğ (şair) 135
Hayâl-i Behcet-âbâd 439, 440

Haydar Paşa 243
 Haylî Beğ (Bursalı) 172, 185
Hayriyye-i Nâbî 276
 Hayrî'd-dîn Efendi 428
Hazîne-i Fünûn 36, 37, 38, 52, 53, 75, 77, 80, 81, 83, 87, 92, 95, 98, 101, 103, 106, 108, 110, 112, 114, 116, 118, 121, 122, 125, 128, 129, 130, 132, 135, 138, 140, 141, 142, 144, 146, 148, 152, 155, 157, 160, 164, 169, 172, 176, 178, 180, 182, 184, 186, 191, 194, 198, 200, 204, 208, 213, 215, 216, 221, 223, 229, 240, 242, 249, 251, 255, 261, 265, 269, 272, 275, 280, 283, 284, 291, 294, 300, 301, 303, 305, 308, 311, 316, 319, 320, 324, 336, 340, 343, 354, 355, 358, 361, 364, 369, 370, 372, 373, 377, 381, 387, 390, 391, 393, 394, 396, 397, 398, 399, 401, 404, 405, 406, 411, 412, 420, 421, 427, 431, 435, 438
 Hazret-i Şeyhü'l-ekber bkz. Muhyî'd-dîn-i Arabî
 Helvâyî Mescidi 172
 Hemedân 165, 344
 Herât 144, 145, 171, 186
 Hezargrad 138
 Hezârî 242
 Hırka-i Sa'âdet Câmî-i Şerîfi 375
 Hızır Beğefendi (Mevlânâ, Celâl-zâde) 88, 92, 93, 94, 95, 150, 208
 Hızrî 94
 Hicâz 128, 143, 145, 165, 181, 229, 305, 316, 374, 398
Hidâye 100, 102, 145, 209, 232
 Hidâyet Câmî'i 373
Hidâyetü'l-hikme Şerhi 91
Hikmet 299
 Hilâl-bahş 147
Hilye-i Hâkânî 255, 256
Hilye-i Hasaneynü'l-Ahseneyn 437
Hilye-i Şerîfe 255, 374
Hilyetü'l-enbiyâ 222

Hilyetü'l-envâr 269
Hisâb-ı Küstürât 284, 290
 Horâsân 145
 Hubbî Kadın (Âişe, şair) 155
 Hubbî Mollâsi 155
 Hudâvendigâr 204
Hulâsa-i Mantık 264
 Huldî 428
Hürşid ü Cemşid 156
 Husrev Beğ (Mehemmed, Mollâ) 91, 148, 149
 Husrev Beğ Kaymı 149
 Husrev Paşa 173, 431
Husrev ü Şîrîn 104, 105, 388, 413
 Husrev-zâde 99
 Hüdâyî (Ahî-zâde) 354
 Hüdâyî Mü'ezzin 355
Hümâyûn-nâme 116, 117, 142
 Hüsâm Efendi 221
 Hüsâmî 316
 Hüsâmü'd-dîn Medresesi 101
 Hüseyin Baykara 117
 Hüseyin Efendi (Kefeli) 131
 Hüseyin Efendi (Şeyhü'l-İslâm, Ahî-zâde) 354
 Hüseyin Paşa (Ağa) 431
 Hüseyin Paşa (Ammî-zâde) 312
 Hüseyin Paşa Medresesi 221
 Hüseyin Vâ'iz Kâşifi 117, 176
Hüsün ü Aşk 439
Hüsün ü Dil 123, 388
 Hüsvrev Paşa (Ser'-asker) 298

I

İrâk 145
 İsfahân 279
 İsparta 101
İstulâh-ı Etibbâ 322
İtlâku'l-efkâr 207

İ

İbn Arab Şâh 112

İbn Fârız 437
 İbn Kemâl 83, 158, 226, 252
 İbn Vefâ (Şeyh) 210
 İbn Vefâ Zâviyesi (Şeyh) 212
 İbrâhîm Ağa (Elçi) 269
 İbrâhîm bin Hafîl Paşa (Vezîr) 84
 İbrâhîm Efendi (Belîğ'in babası) 301
 İbrâhîm Hakkî Beğ, bkz. Hakkî Beğ 381
 İbrâhîm Paşa (Dâmâd) 394
 İbrâhîm Paşa (Vezîr) 128, 135
 İbrâhîm Paşa Câmî'i 138
İbret-nümâ 123
İhyâ'ü'l-'ulûm 165
 İki Bayraklı-zâde, bkz. Mehemmed Nesîb
el-İ'lâm fî-Ahvâli Beledî'llâhi'l-Harâm 231
 İlyâs Efendi (Şeyh) 240
 İmâdî (Şeyh) 363
 İmâm Gazzâlî 437
 İmâm Süyûtî 166
 İmâm Şa'rânî 166
 İmâm-ı A'zam, bkz. Ebû Hanîfe (İmâm-ı A'zam)
 İmrü'l-Kays 277
 İncili Çavuş 276
 İnebahtı 81
 İnegöl 96
 İrân 58, 162, 163, 190, 217, 243, 252, 269, 275, 326, 341, 346, 365, 439
 İrfân Paşa 401
İrfân Paşa Mecmû'ası 401
İrşâd 145
İrşâdü'l-'aklı's-selîm ilâ-mezâyâ'l-Kur'ânî'l-'azîm 97
İs'âf 102
 İsâ Halife 240
 İshâk Çelebi (Üsküplü) 108, 310
 İshâk Efendi (Baş Hâce) 294, 296, 323
 İshâk Efendi (IV. Mehmed Dönemi meşhurlarından) 428
 İshâk Efendi (Şeyhü'l-İslâm) 394, 396
 İshâk Hâcesi, bkz. Ahmed Efendi (İshâk Hâcesi)
 İshâk Paşa Medresesi 85, 96, 428

İskender Çelebi 135
 İskender-nâme 110, 112
 İskoçya 285
 İsmâ'il Beğ (Re'îsü'l-küttâb) 275
 İsmâ'il bin İbrâhîm 301
 İsmâ'il Efendi (Ebû İshâk) 394
 İsmâ'il Efendi (Gelenbevi) 280, 281, 283, 284, 285, 288, 290, 293
 İsmâ'il Efendi (Kalfa-zâde) 286, 287, 288
 İsmâ'il Efendi (Nefes-zâde) 430
 İsmâ'il Paşa 381
 İsmâ'il-i Rûmî 373, 375
 İsmihân Sultân (Mehemmed Paşa'nın eşi) 122
 İsmihân Sultân Medresesi 181
 İstanbul 80, 81, 88, 89, 91, 94, 95, 96, 99, 101, 102, 106, 109, 114, 117, 118, 121, 126, 140, 142, 143, 146, 150, 151, 152, 162, 163, 165, 172, 173, 179, 181, 182, 184, 200, 205, 206, 208, 209, 217, 221, 229, 230, 241, 245, 248, 249, 250, 262, 266, 270, 273, 275, 280, 281, 289, 291, 293, 301, 303, 306, 309, 311, 316, 319, 320, 340, 344, 354, 355, 358, 361, 364, 369, 370, 372, 373, 377, 381, 387, 391, 392, 393, 394, 397, 404, 411, 417, 419, 422, 435, 438
 // Dârü'l-hilâfe 89, 306, 309, 344
 // Der-sa'âdet 204, 285, 286, 289, 290, 344, 407, 432 // Kostantniyye 168, 225, 266
 İzârî 140
 İzmir 182, 204, 205, 364, 394
 İznik 108
 İzzet Paşa (Müşîr) 263
 İzzetî (Vişne-zâde) 303

J

Jak Napier 285
 Jan Kasini 285

K

Kādî Beyzâvî Tefsîri 151
 Kâdiyaylağı 187
 Kādî-zâde-i Rûmî 161, 167, 209
 Kadri Efendi 101, 266
 Kâfi 221
 Kâfile-i Şu'arâ 302
 Kâfiye 164, 266
 Kâfiye-i İbn Hâcib 190
 Kâğid-hâne 133, 282
 Kâhire 364, 438, 440
 Kale Logaritması 290
 Kalender-hâne 140
 Kâmil Paşa 205, 206
 Kâmûs 82
 Kandiye 205
 Kangırı Medresesi 96
 Kânûn 112
 Kara Bâli (Mevlânâ) 108
 Karaca Ahmed Kabristânı 296
 Karaferye 388
 Karahisâr-ı Şarki 204
 Karaman 184, 267
 Kâsım Paşa (semt) 267, 311
 Kâsım Paşa (Vezîr) 266
 Kâsım Paşa Câmî-i Kebîri 267, 375
 Kâsım Paşa Medresesi 266
 Kâsım-ı Germiyânî 140
 Kasîde-i Bürde 145
 Kasîde-i Rûhiyye 145
 Kasini 285, 286, 288, 290
 Kastamonu 206, 422
 Kâtib Çelebi 155, 164, 166
 Kavâ'id-i Fârsiyye Şerhi 438
 Kavâ'id-i İ'râb 438
 Kavâ'id-i Ressâmiyye 299
 Kayalar 369
 Keşşer-nâme 300
 Kelîle vü Dimne 116, 117
 Kemâl Paşa 205, 404
 Kemâl Paşa-zâde 84, 85, 86, 96, 97, 388
 Kesbî Çelebi 138
 Kestelli (Mevlânâ) 85

Keşf-i Keşşâf 232
 Keşfü'z-zünûn 'an-Esâmî'l-kütüb ve'l-fünûn 168, 169
 Keşfü'z-zünûn Zeyli 302
 Keşşâf 146
 Keşşâf Şerhi 164
 Kıbrıs 196, 221
 Kiğı 204
 Kirmân 161
 Kitâb-ı Nücûm 269
 Koca Râgıb, bkz. Râgıb Mehemed Paşa
 Konya 106, 107, 146, 184, 192, 273, 305, 407
 Koska 345
 Kostantniyye, bkz. İstanbul
 Köstendil 122
 Kratova 310
 Kuds-i Şerif 205
 Kumkapı 240, 311
 Kutbü'd-dîn Ahmed 145
 Kutbü'd-dîn Mehemed (Mevlânâ) 163
 Küçükçekmece 355
 Kûnhü'l-ahbâr 104, 110, 132
 Kûre Risâlesi 299
 Kütâhiyye 101, 140, 169

L

Lafz-ı Tarikat Risâlesi 437
 Laland 289
 Lâleli Câmî-i Şerîfi 374
 Lârende 184
 Latîfi (Tezkireci, Mevlânâ) 94
 Lehçe-i Osmânî 369
 Letâ'if-i İnşâ 401
 Letâ'if-i Lâmi'î 123
 Lâmi'î Çelebi, 122, 123
 Letâ'if-i Nigârîstân-ı Gaffârî 168
 Levâmî'ü'n-nûr 168
 Leylî vü Mecnûn 115
 Logaritma Risâlesi 288
 Londra 363
 Lui Napolyon 363

Lutfî (Mollâ, Tokatlı) 84, 140, 209
 Lutfî Efendi (Vak'a-nüvis) 295
 Lutfiyye 276, 278

M

Ma'an-zâde 132
 Ma'arikü'l-keîb 126
 Macaristân 269
 Mahbûbü'l-hamâ'il fi-Keşf'l-mesâ'il 164
 Mahmûd [u] Ayâz 413
 Mahmûd Çelebi (Nişancı) 113
 Mahmûd Çelebi Zâviyesi 85
 Mahmûd Efendi (Fetvâ-emîni) 169
 Mahmûd Efendi (Nakşebendî) 266
 Mahmûd Hân-ı Sâni (Sultân) 294, 295, 297, 321, 373, 407
 Mahmûd Pârsâ (Hâce) 437
 Mahmûd Paşa (Dıramalı) 407
 Mahmûd Paşa (Güzelce) 138
 Mahmûd Paşa (Sadr-ı A'zam) 146
 Mahmûd Paşa (Vezîr) 89, 90, 106
 Mahmûd Paşa Medresesi 96
 Mahmûd-ı Şüsterî (Şeyh) 437
 Makâli 81
 Makâmât-ı Hamûdiyye 437
 Maksem Câmî'i 182
 Malatyalı Mustafâ Efendi 216
 Ma'ikara 98
 Ma'mûretü'l-'azîz 262
 Manastır 152, 319
 Manastır Medresesi 186
 Mânî 138
 Manzûm Mesnevî-i Şerif Tercemesi 269
 Manzûme-i Şâhidî 276
 Mar'aş 262, 275
 Mârdîn 262, 263
 Mârdînkapısı 336
 Ma'rîfetü'l-'aciz 437
 Mâverâü'n-nehr 160
 Me'âlimü'l-yakîn ft-Sireti Seyyidi'l-mürselîn 231
 Mecdî 99
 Mecmû'a-i Fünûn 207

Mecmû'a-i Ulûm-ı Riyâziyye 298
 Medâris-i Semâniyye, bkz. Sahn Med-
 resesi
 Medîne-i Münevvere 298, 320
 Medînetü'l-ilm 126
 Meftâhü'd-dürriye Şerhi. 438
 Mehmed (Kâdî-zâde) 165
 Mehmed Ali Paşa Türbesi 375
 Mehmed Ârif Ağa (Halebli Hızır
 Ağa-zâde) 431
 Mehmed Atâ'u'llâh 320
 Mehmed Beğ, bkz. Hâkânî
 Mehmed bin Armagân (Mevlânâ) 92
 Mehmed Dede (Ağa-zâde) 192
 Mehmed Efendi (Ahaveyn) 98, 122
 Mehmed Efendi (Ahî-zâde) 354
 Mehmed Efendi (Çelebi Müftî) 404
 Mehmed Efendi (Ebû Sa'îd) 393
 Mehmed Efendi (Ebu's-su'ûd-
 zâde) 114
 Mehmed Efendi (Eflâtûn-zâde) 225
 Mehmed Efendi (Gani-zâde) 178
 Mehmed Efendi (Kara Çelebi-
 zâde) 221
 Mehmed Efendi (Kiçi) 166
 Mehmed Efendi (Mîrzâ-zâde) 364
 Mehmed Efendi (Müftî-zâde, Ayaklı
 Kütüb-hâne) 280, 291, 292, 293
 Mehmed Efendi (Re'îsü'l-küttâb,
 Şâmî-zâde) 201
 Mehmed Efendi (Şerbetî el-Hâc) 185
 Mehmed Efendi (Şeyhü'l-İslâm,
 Bûstân-zâde) 231
 Mehmed Efendi (Şeyhü'l-İslâm,
 Çivi-zâde) 121, 181
 Mehmed Efendi (Şeyhü'l-İslâm,
 Ma'lûl-zâde) 138
 Mehmed Efendi (Yirmisekiz Çe-
 lebi) 285, 286, 288, 289
 Mehmed Emîn Paşa (Nişâncı) 340
 Mehmed Es'ad Efendi (Kola-
 gası) 294
 Mehmed Hân (Çelebi Sultân) 103
 Mehmed Hân-ı Râbî' (Sultân) 213,
 311, 378, 391, 428
 Mehmed Hân-ı Sâlis (Sultân) 99,
 130, 221
 Mehmed Hân-ı Sâni (Sultân, Fâtih)
 87, 88, 90, 93, 94, 101, 106, 146,
 148, 150, 151, 162, 164, 186, 189,
 209, 224, 226, 309, 422
 Mehmed İhlâs (Şeyh) 168
 Mehmed Necîb Efendi (Suyolcu-
 zâde) 316
 Mehmed Nesîb 340
 Mehmed Nesîb (Seyyid) 340
 Mehmed Paşa (Daltaban) 195
 Mehmed Paşa (İsmihân Sultân'ın
 eşi) 122
 Mehmed Paşa (Karamanlı) 91
 Mehmed Paşa (Köprülü) 201
 Mehmed Paşa (Sadr-ı A'zam) 310
 Mehmed Paşa (Sefîr) 269
 Mehmed Paşa (Seyyidî-zâde) 273
 Mehmed Paşa (Sokullu, sadr-ı
 a'zam) 121
 Mehmed Paşa (Sûfî, sadr-ı a'zam) 213
 Mehmed Paşa (Tabanyası) 165
 Mehmed Paşa (Vezîr-i A'zam,
 Koca) 167
 Mehmed Râgîb Paşa, bkz. Râgîb
 Mehmed Paşa
 Mehmed Şevket Vahdetî 361
 Mehmed Şevkî Efendi 343
 Mehmed Timur Fennî (Erzurumlu
 Söylemez-zâde) 204
 Mehmed-i Sâlis 231
 Mehmed-i Vâni Efendi (Şeyh) 404
 Mehmedîyye (Alî Kuşcu'nun eseri)
 162, 164
 Mekke-i Mükerreme 129, 221, 321,
 364, 394, 411
 Mekkî-zâde Mustafâ Âsım Efendi
 404, 411
 Mekteb Mecmû'ası 102, 427
 Mekteb-i Bahriyye 282
 Mekteb-i Harbiye-i Şâhâne İ'dâdiye 294

Mekteb-i Harbiyye-i Şâhâne 288
 Menâr Şerhi (Salâhî-i Uşşâkî'nin) 436
 Mentеше 428
 Merhabâ Efendi 101
 Merkez Efendi (Şeyh) 198, 362, 375
 Merzifon 126
 Mes'ûd-ı Rûmî 199
 Mes'ele-i Vêlâye 151
 Mesâbih 146
 Meseretü'l-kulûb 164
 Mesîh Paşa Medresesi 99
 Mesnevî-i Şerîf 132, 133, 148, 213, 267,
 269, 306
 Mesnevî-i Şerîf Tercemesi 270, 437
 Meşâ'irü's-şu'arâ 95, 308, 311
 Meşâhîr-i Şu'arâ 49, 387, 390
 Meşâhîrü'n-nisâ 155
 Meşânk-ı Envâr Şerhi 86
 Metn-i Tavâlî' 429
 el-Mevâhibü'l-ledünniyye bi'l-minahi'l-
 Muhammedîyye 231
 Mevâkif 102, 146
 Mevâkî'ü'n-nücûm Şerhi 436
 Mevlânâ Celâlü'd-dîn-i Rûmî, bkz.
 Celâlü'd-dîn-i Rûmî (Mevlânâ)
 Mevlid-i Şerîf 255
 Mısır 81, 82, 86, 102, 110, 118, 142,
 176, 179, 181, 196, 344, 375, 398
 Mısır-ı Kâhire, bkz. Kâhire
 Miiftâhu'l-ülûm 95
 Miiftâhu'l-vücûdi'l-eşher fi-tevcîhi kelâmu
 Şeyhi'l-ekber 437
 Miiftâhu'r-rümûz ve'l-esrârî'l-künû 437
 Mihr ü Müşteri 119
 Mihrî 155
 Mihrümâh Sultân Medresesi 99
 Mîr Ebu'l-feth 429
 Mîr Süleymân, bkz. Süleymân Çelebi
 (şehzâde)
 Mîr'ât-ı Mekteb-i Harbiyye 294
 Mîr'ât-ı Mühendis-hâne 294
 Mîr'ât-ı Sihhat 264
 Mîr'âtü'l-iber 261, 262, 264
 Mîr'âtü'l-ebdân fi-Teşrihi Azâ'il-insân 321
 Mîr'âtü'l-esmâ Risâlesi 437
 Mîr'âtü'l-muhakkikîn Tercemesi 437
 Mîr'âtü'l-usûl 151
 Mîrkâtü'l-vusûl 151
 Misbâh 145
 Miskînler Tekyesi 296
 Mi'yârü'l-etibbâ 321
 Mîzânü'l-edeb 261, 264
 Mîzânü'l-hak fi-İhtiyârî'l-ehak 166, 168
 Mollâ Çelebi 155
 Mollâ Fenârî 94, 100, 110, 147, 186
 Molla Gürânî (Semt) 306
 Molla Gürânî 94, 150, 186
 Mollâ Husrev Medresesi 169
 Mollâ Husrev, bkz. Husrev Mehmed
 (Mollâ)
 Mollâ Lutfi, bkz. Lutfi (Mollâ, Tokatlı)
 Monto Klan 289
 Mora 381
 Mostar 152
 Mu'allim Nâcî 53, 77, 223, 275, 278,
 307, 336, 345, 364, 422,
 Mu'ammâ-yı Esmâ-yı Hüsnâ Risâlesi 437
 Mu'arref-zâde 85
 Mugnî Şerhi 437
 Muhassilü'l-kelâm 100
 Muhîtü'l-huga 86
 Muhyî'd-dîn Efendi (Karamanlı) 99
 Muhyî'd-dîn-i Arabî 436, 437
 Muhyî'd-dîn-i Fenârî 266, 309
 Mukaddimetü'l-edeb 430
 Murâd Hân-ı Râbî' (Sultân) 252
 Murâd Hân-ı Sâni (Sultân) 223
 Murâd-ı Hân-ı Sâlis (Sultân) 231
 Murâdiyye Medresesi 223
 Musâhib Paşa 195
 Musannifek (Mevlânâ) 144, 146, 147
 Muslihü'd-dîn Mustafâ, bkz. Sürûrî-i
 Kadîm (Şârih-i Mesnevî)
 Mustafâ (Şeh-zâde) 267
 Mustafâ Ağa (Boğuk) 200
 Mustafâ Ağa (Deştân-zâde) 373
 Mustafâ Efendi (A'rec) 166
 Mustafâ Efendi (Ebu's-su'ûd-zâde) 377

Mustafâ Efendi (Kürd) 169
 Mustafâ Efendi (mu'allim-i şehriyârî) 114
 Mustafâ Efendi (Örfî-zâde) 185
 Mustafâ Efendi (Re'îsü'l-küttâb) 344
 Mustafâ Efendi (Taşkoprülü-zâde) 266
 Mustafâ Hân-ı Evvel (Sultân) 121, 305
 Mustafâ Hân-ı Sâlis (Sultân) 275, 286, 288, 289, 290, 340, 344, 436
 Mustafâ Hân-ı Sâni (Sultân) 195, 216, 312
 Mustafâ İzzet Efendi (Kâdî-'asker) 361, 373
 Mustafâ İzzet Efendi (Yesârî-zâde) 373
 Mustafâ Muslihü'd-dîn Efendi (Hâce-zâde, Mevlânâ) 87, 88, 89, 90, 91, 92, 100, 103, 163
 Mustafâ Paşa (Dâmâd Musâhib) 391
 Mustafâ Paşa (Köprülü-zâde) 428
 Mustafa Paşa (Vezîr) 96
 Mustafâ Paşa Medresesi 181
 Mustafâ Vâsîf Efendi (Çömez) 373
Mustalahât-ı Sûfiyye Tercemesi 437
 Mûsul 392, 407
 Muş 263, 264
Mutavvel 145, 149, 189, 280, 281
 Mü'eyyed-zâde Efendi 95, 126
 Müderris (köy) 95
Müfredât 322
 Müftî Çelebi Efendi 85
 Müftî Medresesi 96, 212
 Müftî Vak'ası 195
 Mühendis-hâne Kütüb-hânesi 299
 Mühendis-hâne-i Berrî-i Hümayûn 288, 295
Mükeyyifât-ı Hamse 372
Münâzara-i Gül ü Mül 413
Münâzara-i Şeb ü Rûz 413
 Münîf 57, 242, 243, 244
Münşe'ât-ı Âlî 399
Münşe'ât-ı Hâlefi (Azmi-zâde) 119
Münşe'ât-ı Hâce-i Cihân 100
Münşe'ât-ı Lâmi'î 123
Münşe'ât-ı Nâdirî (Ganî-zâde) 179

Münşe'ât-ı Râgıb 345
Münşe'ât-ı Vehbî (Sünbül-zâde) 276
Münşe'ât-ı Veyî 82
Münşe'ât-ı Yüsrî 372
Münşe'âtü's-selâtin 121, 122
Müntefî 222
Mürekkebat 322
 Müstakîm-zâde 370

N

Nâbî 56, 57, 58, 134, 191, 192, 194, 195, 216, 244, 256, 257, 272, 273, 324, 328, 330, 331, 333, 334, 335, 336, 346
 Nâcî Efendi, bkz. Mu'allim Nâcî
 Nâcî Hüseyin-i Kürdî 118
 Nâdirî Efendi (Ganî-zâde) 178, 180
 Nahîfî (Süleymân) 269, 270
Nâ'îlî Dîvânı. bkz. *Dîvân-ı Nâ'îlî*
 Nâ'îlî-i Kadîm 192, 324, 328, 330, 331
 Na'imâ 133, 166, 222
 Na'lbend Mahallesi 302
 Na'lli Mescid 362
Nakşendiyye Risâlesi 437
Nakş-ı Hayâl 113
 Nâmî 231
 Napolyon (III.) 363
 Narda 296, 310
Nasbu'l-hıyâm 298
 Nâsîh Efendi 362
 Nasrû'd-dîn Hâce 92, 276
 Nâzır Mezârlığı 102
 Nazîm (Yahya, şair) 191, 192, 311, 312, 313
 Necâtî Beğ (şair) 94, 103, 105, 212, 421, 422, 423
 Nedîm 191, 216, 253, 394, 399
 Nef'î 191, 194, 232, 233, 253, 279, 324, 329, 330, 331, 381, 400
Nefehâtü'l-iüns 123, 132
 Nergisî (Nergisî-zâde Mehemed, şair) 152, 153, 154
 Neş'et (Hâce, şair) 305, 306, 307

Neşâtî 191, 192, 193, 194, 200, 312, 331
Netâ'icü'l-fünûn 100
 Nev'î 98, 99
Nevâ-yı Uşşâk 100
 Nevres 381
 Nevres-i Kadîm 134
 Neylî 316, 364, 365
Nigâristân 86
Nigâristân Tercemesi 253
 Niğbolu 310, 387
 Nihâdî 412
 Nihâlî Ca'fer Çelebi 266
Nihâl-i Cinân 124
 Ni'metu'llâh Efendi (Hâce) 428
 Nişancı Mehemed Beğ Medresesi 99
 Niyâzi-i Mısrî (Şeyh) 437
 Nizâmî (Karamanlı, şair) 105, 106
Nokatü'l-ilm 126
Nuhbe-i Sünbül-zâde Vehbî 278
Nuhbetü'l-âsâr 302
Nuhbetü'l-emsâl 264
 Nu'mân Paşa 169
 Nûr-ı Osmâniye Câmî'i 362
 Nûrî Efendi (el-Hâc) 361
 Nusret Beğ 408
 Nûşîrevân 117
Nücümü'z-zâhire ft-Ahvâli Mısrî'l-Kâhire Tercemesi 86
Nühzetü'l-ahbâr 122

O

Osmân Efendi (Burdurlu) 375
 Osmân Efendi (Müneccimbaşı) 323
 Osmân Efendi (Yenişehrli) 275
 Osmân Gâzî (Sultân) 121
 Osmân Hân (Sultân) 179
 Osmân Recâî Efendi 361
 Osmâniyye Medresesi 85
Osmânlu Şâ'irleri 53, 62, 77, 223, 438
 Tâ'ib Efendi (Osmân-zâde) 196

Ö

Öjeni 363
 Öksüz Ömer 408
 Örfî 279
 Özice 272

P

Palabıyık Efendi 283
 Paris 285, 288, 363, 369
Pend-i Attâr 256
 Pertev Efendi (Re'îs) 306
 Pertev Paşa 206, 432
 Pınarbaşı 172, 183, 184
 Pîr Alî Efendi-zâde 182
 Pîr Mehemed bin Alî, bkz. Âşık Çelebi 308
 Pîrî Paşa Zâviyesi 266
 Priştine 310
 Püzdevî 146

R

Râgıb Alî Efendi (Bursalı) 169
 Râgıb Mehemed Paşa (Koca) 191, 343
Râgıb Paşa Mecmû'ası 345
 Rahmetâ (Fars şairi) 171
 Râkım 362
 Rakka 344
 Ramazân bin Abdü'l-muhsin (Behiştî) 198
 Râmî Mehemed Paşa 56, 169, 194, 195, 196
 Râmiz Paşa 295
 Râşid 57, 216, 217, 219, 242, 282
 Râşid Paşa (Üsküdarlı) 296
 Ra'ûf Paşa (Sadr-ı A'zam) 321
 Ravza-i Mutahhara 398
Ravzatü'l-ebrâr 222
Ravzatü's-safâ 222
Ravzatü's-şühedâ 311
Ravzu'r-riyâzîn 269
 Râzî Efendi 173
Recmü'r-recîm bi's-sîn ve'l-cîm 168

- Refî Efendi 305, 306
 Remzî-zâde 99
 Resimli Gazete (Mecmûa) 283, 284
 Resmî 182
 Reşid 142
 Reşid Efendi 275
 Reşid Paşa (Sadr-ı A'zam) 362, 369
 Revân 152, 166, 252, 344
 Revân Seferi 166
 Revnaku's-saltana 168
 Rızâ Tezkiresi, bkz. Tezkire-i Rızâ
 Risâle-i Arûz 345
 Risâle-i Hızriyye 269
 Risâle-i Mantuk 100
 Risâle-i Vaz'îyye 164
 Riyâzü'l-ürfân 429
 Rodos 196, 275
 Rûmeli 101, 118, 138, 152, 179, 205, 206, 217, 221, 230, 263, 295, 296, 300, 303, 354, 374, 377, 388, 390, 393, 411, 431, 439
 Rûmelihisârı 341, 369
 Rûmî Mehmed Paşa 404
 Rusya 307
 Rücû'ü's-şeyh ilâ-sıbâh Tercemesi 86
 Rüstem Paşa 101
 Rüstem Paşa (Güzelce) 255
- S**
- Sâbit (Bosnalı, şair) 57, 179, 232, 272, 273, 274, 275
 Sabrî-i Şâkir 253, 331
 Sâcidî 390, 391
 Saçaklıoğlu 172
 Saçlı Emîr 309
 Sâdik Efendi (Şânî-zâde) 320
 Sa'dî (Şeyh) 86
 Sa'dî Efendi 143
 Sadrü's-şerî'a 127, 146, 212
 Sa'dü'd-dîn Efendi (Hâce) 118, 377
 Sa'dü'd-dîn Efendi (Îsâ-zâde) 361, 404
 Sa'dü'd-dîn Efendi (Şeyhü'l-İslâm, Hâce) 99, 354
 Sa'dü'd-dîn-i Taftâzânî 86, 145, 149, 163, 429
 Sahih-i Buhârî Şerhi 86
 Sahn Medresesi 101, 114, 140, 148, 181, 212
 Sâ'ib-i Tebrizî 58, 279, 346, 349, 437
 Sa'îd Beğ (Hızır Ağa-zâde) 431, 432
 Sa'îd Efendi 393
 Sa'îd Paşa (Diyarbakrlı) 261, 264
 Sâkîb Dede 133
 Sakız 221, 240, 241
 Sâkî-nâme (Azmi-zâde) 119
 Sâkî-nâme (Kâf-zâde) 115
 Salâhî-i Uşşâkî (Şeyh) 435
 Sâlih Efendi (Kara) 101
 Sâlih Ferdî Efendi 361
 Sâlih Mollâ Efendi 81
 Sâlih Zekî Beğefendi 284
 Sâmi (İshâk Efendi-zâde) 296
 Sâmi (Yûnus) 391
 Sandûkatü'l-ma'ârif 429
 Sarıca Paşa Medresesi 266
 Saruhân 81
 Seb'a-i Seyyâre 126, 302
 Seb'i Şeddâd 140
 Sedbaşı 184
 Sefer Celânî 293
 Sefîne-i Mevlevîyye 133
 Sefînetü'r-Râğb 345
 Sehî Beğ 112
 Selâmî Efendi (Şeyh) 381
 Selanik 114, 179, 377, 388, 438
 Selîm Hân-ı Evvel (Sultân, Yavuz) 102, 108, 112, 123, 124, 249, 319, 377, 388
 Selîm Hân-ı Sâlis (Sultân) 133, 276, 282, 295
 Selîm Hân-ı Sâni (Sultân) 155, 231, 310, 311, 354
 Selîm-zâde Câmî'i 182
 Semâniyye, bkz. Sahn Medresesi
 Semendî 331
 Semendire 122
 Semerkand 161, 186

- Sen Lui 369
 Serfiçe 310
 Sergüzeşt-nâme 302
 Seydî Hâce 387
 Seyyid Ali (Âşık Çelebi'nin oğlu) 309
 Seyyid Ali (Mevlânâ) 89
 Seyyid Nattâ' (Âşık Çelebi'nin dedesi) 309
 Seyyid Şerif-i Cürcânî 86, 126, 146, 163, 209
 Seyyid Vehbî, bkz. Vehbî (Seyyid)
 Sırbistân 272
 Si'ird 263
 Si-fasl 167
 Sigetvar Seferi 121
 Sigetvar-nâme 311
 Silivri 310
 Sinân Efendi (Muhaşşi) 96, 198, 266
 Sinân Paşa 91, 208, 209, 210, 212
 Sinân Paşa Câmî-i Şerîfi 375
 Sinân, bkz. Şeyhî
 Sinânü'd-dîn Yûsuf, bkz. Sinân Paşa
 Siroz 81, 205
 Sivrihisâr 92, 93, 128, 209
 Siyer-i Veysî 82
 Sobuca 428
 Sofya 413
 Sultân Ahmed (sem) 122
 Sultân Ahmed Medresesi 394
 Sultân Bâyezîd Câmî'i 153
 Sultân Bâyezîd Medresesi 85
 Sultân Bâyezîd-i Sâni, bkz. Bâyezîd Hân-ı Sâni (Sultân)
 Sultân Mahmûd Hân, bkz. Mahmûd Hân-ı Sâni (Sultân)
 Sultân Medresesi 91, 94, 96
 Sultân Mehmed Hân-ı Râbi', bkz. Mehmed Hân-ı Râbi' (Sultân)
 Sultân Mehmed Hân-ı Sâni, bkz. Mehmed Hân-ı Sâni (Sultân, Fâtih)
 Sultân Mehmed-i Sâlis, bkz. Mehmed Hân-ı Sâlis (Sultân)
 Sultân Mustafâ Hân-ı Sâlis, bkz. Mustafâ Hân-ı Sâlis (Sultân)
 Sultân Mustafâ Hân-ı Sâni, bkz. Mustafâ Hân-ı Sâni (Sultân)
 Sultân Selîm (sem) 253
 Sultân Selîm Câmî-i Şerîfi 176, 296, 370
 Sultân Selîm Hân-ı Evvel, bkz. Selîm Hân-ı Evvel (Sultân, Yavuz)
 Sultân Selîm Hân-ı Sâlis, bkz. Selîm Hân-ı Sâlis (Sultân)
 Sultân Selîm Hân-ı Sâni, bkz. Selîm Hân-ı Sâni (Sultân)
 Sultân Selîm-i Kadîm Medresesi 142
 Sultân Süleymân, bkz. Süleymân Hân-ı Evvel (Sultân, Kânûnî)
 Sultânîyye Medresesi (Bursa'da) 142
 Sun'u'llâh Efendi (Şeyhü'l-İslâm) 221, 230
 Sûriye 113
 Sühreverdî (Şeyh) 437
 Süleymân Ağa (Seyyid) 340
 Süleymân Çelebi (Kemâl Paşa-zâde) 83
 Süleymân Çelebi (Mevlid şairi) 255
 Süleymân Çelebi (Şehzâde) 110, 111
 Süleymân Efendi (Kâdî-asker Seyyidi) 95
 Süleymân Fâ'ik Efendi 276, 277
 Süleymân Hân-ı Evvel (Sultân, Kânûnî) 85, 102, 121, 116, 125, 135, 138, 231, 249, 310
 Süleymân Nazîf Efendi 262, 263
 Süleymân Sâlim Beğ 77, 213, 216
 Süleymânîyye Medresesi 114, 142, 166, 181, 394
 Süleymân-nâme 222
 Sürûr-i Cedîd (Müverrih, hezzâl) 268, 276, 277, 306, 309, 331
 Sürûr-i Kadîm (Şârih-i Mesnevî) 265, 266, 267, 268, 295, 309
 Süveys 298
- Ş**
- Şa'bân-zâde 428
 Şâfiye 164

- Şâfiye Şerhi 438
 Şâh Melek Medresesi 149
 Şâhkulu Medresesi 99
 Şâhrûd 144, 145
 Şâhruh Mîrzâ Medresesi 186
 Şakâ'ik 84, 87, 93, 106, 149, 187, 190, 209, 311
 Şâm 102, 108, 114, 118, 181, 293, 319, 344, 372, 377, 393
 Şânî-zâde 276, 320, 322, 323
 Şânî-zâde Târîhi 276
 Şefik Beğ 375
 Şefkat Efendi 404
 Şehâdet-nâme-i Veysi 82
 Şeh-nâme 132
 Şeh-nâme-i Ganî-zâde Nâdirî 179
 Şem' ü Pervâne 123, 250
 Şemsi Çelebi 155
 Şemsîyye 146
 Şemsü'd-dîn Ahmed Çelebi 83
 Şemsü'd-dîn-i Fenârî 190
 Şerefü'd-dîn-i Yezdî 126
 Şerefü'l-insân 123
 Şerh-i Akâ'id-i Hayâlî 145, 199
 Şerh-i Buhârî 268
 Şerh-i Dîvân-ı Hâfîz 269
 Şerh-i Gavsîyye 437
 Şerh-i Gülistân 269
 Şerh-i Havzû'l-hayât 437
 Şerh-i Hidâye 86, 119, 268
 Şerh-i Hüsam 268
 Şerh-i Islâh 86
 Şerh-i İzâh 86
 Şerh-i Kasîde-i Hamrîyye 437
 Şerh-i Merâh 268
 Şerh-i Metâlî' 85, 146
 Şerh-i Metn-i Tavâlî' 91
 Şerh-i Mevâkıf 95, 140, 150, 165, 209
 Şerh-i Miftâh 86, 95, 119, 126, 145, 146
 Şerh-i Mîsbâh 268
 Şerh-i Mu'amayât-ı Mîr Hüseyin 269
 Şerh-i Mu'ammâ-yı Câmî 269
 Şerh-i Mûciz 268
- Şerh-i Muğni'l-lebîb 119
 Şerh-i Risâle-i Alâmet 437
 Şerh-i Risâle-i Kemer 437
 Şerh-i Risâle-i Kudsiyye 100
 Şerh-i Risâle-i Tâc 437
 Şerh-i Şebistân-ı Hayâl 269
 Şerh-i Şemâ'il-i Tirmizî 430
 Şerh-i Tagyîr 86
 Şerh-i Tecrîd 86, 181
 Şerh-i Tecvîd 86
 Şerh-i Telhîs 151
 Şerh-i Tenkîh 86
 Şevâhidü'n-nübüvve 123
 Şevk-engîz 276
 Şevket (Fars şairi) 437
 Şevket Paşa 362
 Şevketâ (Fars şairi) 171
 Şeyh Gâlib 133, 306, 307, 439
 Şeyh Vefâ Câmî-i Şerîfi 99, 143
 Seyhî (Sinân, şair) 103, 104, 105, 140
 Şifâ 112
 Şifâ-yı Kâdî 'Iyâz 429
 Şinâsi Dede 412
 Şîrâz 279
 Şîrî 136
 Şühedâ Mescidi 355
 Şürûh-ı Miftâh 199
- T**
- Tables Astronomiques 286, 288
 Tabsıra 401
 Tabsîratü'l-insân 264
 Taftâzânî bkz. Sa'dü'd-dîn-i Taftâzânî
 Tahrân 369
 Takvîmü't-tevârih 167
 Tal'at Beğefendi 213
 Tâlib 169
 Ta'likat (Yüsrî'nin Sadrî's-şerf'a'ya) 372
 Târîh-i Âlî (Edirneli) 399
 Târîh-i Âl-i Osmân (Kemâl Paşa-zâde'nin) 86
 Târîh-i Âsım 321
 Târîh-i Cevdet 283, 291, 293, 294, 322

- Târîh-i Enderûn (Atâ Efendi'nin) 295, 311, 432
 Târîh-i Lutfi 294
 Târîh-i Na'imâ 133, 216, 355
 Târîh-i Riyâziyyât 289
 Târîh-i Şânî-zâde 322
 Tarikat-ı Muhammediyye 165
 Târîz-i Cedîd 375
 Tarz-ı 330
 Tasvîr-i Efkâr 169
 Taşköprülü-zâde 149, 309
 Taşlık Medresesi 85
 Tazarru'-nâme 208, 210
 Tebrîz 125, 162, 344, 377
 Tecdid 102, 164
 Tefsîr-i Kâdî Beyzâvî 153, 165, 179, 181
 Tefsîr-i Süre-i En'âm 151
 Tefsîr-i Süre-i Şerife-i Mülk 100
 Tehâfüt-i Hâce-zâde 91, 100
 Tehâfüt-i Kemâl Paşa-zâde 86
 Tehzîbü'l-mantık 429
 Tekfûrdağı 361
 Tehvîh 86, 100, 145, 164
 Terceme-i Akâ'id 100
 Terceme-i Risâle-i Kudsiyye 437
 Terceme-i Risâle-i Vücûd 437
 Terceme-i Risâle-i Zikr 437
 Terceme-i Şakâ'ik (Edirneli Mecdî'nin) 164
 Terceme-i Zic-i Kasini 286, 288
 Tefvik Efendi (Çaylak) 302
 Tevfiku'l-'avn fi-hakki'l-îmân 437
 Tezkîre-i Aşık Çelebi 308
 Tezkîre-i Fatîm 306, 438, 441
 Tezkîre-i Kınalı-zâde 141, 356
 Tezkîre-i Latîfi 95, 106, 111
 Tezkîre-i Rızâ 157
 Tezkîre-i Riyâzi 177
 Tezkîre-i Safâyi 399
 Tıfl-ı Nâ'im 208
 Tırhala 81
 Tibrü'l-mesbûk fi-Nasâ'ihî'l-mülûk 311
 Timur 111, 163
- Timur-nâme 126
 Tire 81, 321
 Todorini (Râhib) 285
 Tokat 83, 148
 Top-hâne 373
 Topkapı 269, 307
 Tosya 373
 Tönbâkû-nâme 413
 Trablus-ı Şâm 390
 Trabzon 204
 Tûfân-ı Ma'rifet 307
 Tuhfe-i Behîc-i Rasîni 286, 288
 Tuhfe-i Mahmûdiyye 144, 146, 148
 Tuhfe-i Vehbi 276, 278
 Tuhfetü'l-ahyâr fi'l-hükmi ve'l-iş'âr 167
 Tuhfetü'l-kibâr 168
 Tuhfetü'l-ümerâ 299
 Tuhfetü's-selâtin 146
 Tûsi (Mevlânâ) 163
- U**
- Ucâletü leyleteyn 94
 Ukûdü'n-nasîha 112
 Uluğ Beğ 161
 Ulûmü'l-maznûn 437
 Unkûdü'z-zevâhir 164
 Usûl (Püzdevî'nin) 146
 Usûl-i Hadîs Şerhi 436
 Usûl-i İsâga 299
 Uzun Hasan 162
- Ü**
- Üçşerefeli Medresesi 85, 140
 Üftâde Efendi 182, 183
 Ümmî Sinân Hâfızı, bkz. Hâfız (Ümmî Sinân Hâfızı, Alî)
 Ümmüveled Medresesi 390
 Üsküb 81, 85, 108, 309, 310, 311
 Üsküdar 114, 150, 160, 213, 242, 243, 256, 381, 404
 Üsküdar Rüşdiyyesi 213

V

- Vahdetî (Hattât-ı Meşhûr) 361, 362, 363, 375, 405
Vahdet-nâme-i Âlem-engîz 430
Vâhibü'l-mevâhib fi-beyâni makâmât ve'l-merâtib Tercemesi 437
Vahid 182, 183
Vahyî (Hâce, şair) 306
Vahyî (Şeyh) 370
Vak'a-i Câmi'i Ebu'l-feth 221
Vâlîde Sultân Medresesi 114
Vâlihî (Edirneli) 176, 177, 178
Vâlihî (Üsküblü) 99, 176
Vâmuk u Azrâ 123
Vardar Yenicesi 135
Vassâf Târîhi 132
Vecdî 20, 134, 191, 200, 201, 203, 331, 431
Vefâ (semt) 94
Vefâ Câmi'i, bkz. Şeyh Vefâ Câmi'i-Şerifi
Vehbî (Seyyid) 316, 317, 318
Vehbî (Sünbül-zâde, şair) 275, 277, 279, 318, 326
Veled Bahâyî Efendi 312, 324
Velî Efendi (Sehrânî) 166
Velî Şemsü'd-dîn (Şeyh) 87, 91
Veliyyü'd-dîn (Nizâmî'nin babası) 106
Veliyyü'd-dîn bin İlyâs 223
Venedik 285
Veysî 81, 82, 152, 153, 391
Vikâye 145, 212
Vîse vü Râmîne 123
Vişne Efendi 303
Vize 198

Y

- Yâ Vedûd İskelesi 370
Yahyâ Beğ 136
Yahyâ bin Pîr Alî 98
Yahyâ Efendi 179, 251, 252, 303, 375

- Yahyâ Efendi (Şeyh) 155
Yahyâ Efendi (Şeyhü'l-İslâm, Minkârî-zâde) 428
Yahyâ Efendi (Şeyhü'l-İslâm, Zekeriyâ-zâde, şair) 251, 253, 331, 354, 378
Ya'kûb Efendi (Şeyh) 184
Ya'kûb Paşa 212
Yanya 117, 205, 296
Yâsinci Efendi 280
Yeni Alî Paşa Medresesi 142
Yenibâzâr 152
Yenikapı Mevlevî-hânesi 133
Yeniköy 390
Yenişehir 316
Yenişehir-i Fenâr 283, 300
Yeniye 302
Yıldırım Bâyezîd Hân 110, 309
Yirmisekiz Çelebi Mehemed, bkz. Mehemed Efendi (Yirmisekiz Çelebi)
Yûsuf [u] Züleyhâ 86
Yûsuf Bâlî Efendi 186
Yûsuf Efendi (Hâce, Hâce-zâde'nin babası) 87, 88, 90
Yüsrî 372

Z

- Zâtî 249, 250, 251
Zekeriyâ Efendi (Şeyhü'l-İslâm) 303
Zemahşerî 430
Zeyl-i Şakâ'ik 82, 97, 155, 310
Zeyneb (kadın şair) 155
Zeyniye Zâviyesi 181
Zeynü'd-dîn-i Hâfî 147
Zeynü'l-âbidîn (Âşık Çelebi'nin oğlu) 309
Zeyrek (Mevlânâ) 89
Zeyrek-zâde 388
Zull-ı Tecdüd-i Cihât 429
Zihnî Efendi 155, 157
Zübdetü'l-eş'âr 302

ESLÂF

TERÂCİM-İ AHVÂL

TERÂCİM-İ AHVÂL-İ MEŞÂHÎR

Son devir Osmanlı münevverlerinden Fâik Reşâd (1851-1914) 63 yıllık ömrüne onlarca eser sığdırmış velûd bir yazardır. Şair, yazar, gazeteci, hattat, müderris, edebiyat tarihçisi gibi birçok kimliği şahsında toplayan Fâik Reşâd, bilhassa kitabet ve hâl tercümesi sahalarında yazdıkları ile tanınmaktadır.

1893-1896 yılları arasında *Hazîne-i Fünûn* dergisinde "Eslâf" serlevhası altında eski devirlerde yaşamış şair, yazar ve âlimlerin hâl tercümelerini ele aldığı yazı dizisi, devrinde ilgiyle karşılanmış; belli sayıya ulaşan biyografiler sırasıyla *Eslâf* I. Cilt, *Eslâf* II. Cilt, *Terâcim-i Ahvâl* ve *Terâcim-i Ahvâl-i Meşâhîr* adlarıyla kitap(çık) olarak da neşredilmiştir. Elinizdeki çalışmanın esasını da Fâik Reşâd'ın önce *Hazîne-i Fünûn*'da tefrika ettiği, ardından müstakil olarak yayımladığı bu eserler teşkil etmektedir.

Eslâf'ta 80, *Terâcim-i Ahvâl*'de 22, *Terâcim-i Ahvâl-i Meşâhîr*'de 6 kişinin hayat hikâyesine yer verilmiştir. Elinizdeki kitap, XIX. asırdan XIX. asra kadar Osmanlı dönemi ilim ve kültür hayatında muhtelif yönleriyle öne çıkmış bazı âlimlerin biyografilerini ve edebiyat tarihinde iz bırakmış bazı meşhur şairlerin hâl tercümelerinin yanı sıra seçkin şiir örneklerini ihtiva etmektedir.



DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Çağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

ISBN 978-605-4635-75-7



9 786054 635757